

1956-2006

Silmä- ja kudospankkisäätiö
Ögon- och vävnadsbankstiftelsen

SILMÄ- JA KUDOSPANKISÄÄTIÖ ÖGON- OCH VÄVNADSBANKSTIFTELSEN

1956 - 1996

TERO KIVELÄ
MATTI J. VUORELA
MARKKU VIRKKI
ROLAND GUILLOU
TIMO SEPPÄ

1996 - 2006

KALERVO MÄKINEN
HEIKKI RISTE
PAAVO SUURONEN

SISÄLLYSLUETTELO

LUKIJALLE	4
TALLENNA SILMÄSI ELÄMÄÄN - LÅT DINA ÖGÖN FÖRLEVA	5
SILMÄ- JA KUDOSPANKKISÄÄTIÖ ÖGON- OCH VÄVNADSBANKSTIFTELSEN	11
HALLINTONEUVOSTO JA HALLITUS 1956-2006	15
KUDOSSIIRTOLAKIESITYS JA SILMÄPANKKIEN PERUSTAMINEN	20
EI SOKEA EIKÄ NÄKEVÄ: HEIKKONÄKÖISTEN LASTEN ASIALLA	28
LASERHOITOPROJEKTISTA MONIPUOLISEN TUTKIMUKSEN RAHOITTAJAKSI	33
SÄÄTIÖN TOIMINTA 1996-2006 •Säätiön 40-vuotis juhlapöytä •Sarveiskalvosirrännäisten saatavuus •Säännöt •Säätiön toiminnan painopistealueet •Säätiöstä tiedottaminen •Näönsuojelu •Säätiön talous •Lahjoitukset •Apurahat	37-39
APURAHAT 1961-2005	40-47

Silmä- ja kudospankkisäätiö
Ögon- och vävnadsbankstiftelsen

1956-2006

Säätiön hallintoneuvoston kokous Hotelli Helsingissä 23.4.1964 - Vasemmalla ekonomi Timo Seppä, pääjohtaja Heikki Sysimetsä, rouva Gun Idman, tohtori Oleg Gorbатов ja kutsuvieras tohtori Hannu Voipio, oikealla maisteri Matti J. Vuorela, toimitusjohtaja Harri Palojärvi, lisensiaatti Alpo Lahti, diplomi-insinööri Eero Järviö ja ylijohtaja Valentin Soine. Puhetta johtaa oikeusneuvosmies Mauri Nieminen.

LUKIJALLE

Silmä- ja kudospankkisäätiö ögon- och vävnadsbankstiftelsen täyttää maaliskuussa 2006 viisikymmentä vuotta. Sen toiminta on ollut monipuolista. Ensimmäinen tavoite oli kudossiirtolain aikaansaaminen ja kudospankkien perustaminen, toinen oli heikkonäköisten lasten koulutuksen parantaminen, kolmas laserhoidon kehittäminen ja neljäs laajempialainen tieteellisen tutkimuksen tukeminen. Vuonna 2003 säätiön toiminnan painopisteenä valittiin säätiön näkyvyyden lisääminen, sarveiskalvosiiirteiden ja muiden kudosten riittävän saannin tukeminen, näkövammojen ennaltaehkäisy ja tuen kohdistaminen perinteisiin apurahoihin ja myös muihin kohteisiin.

Säätiö on aikaisemmin viettänyt 20- ja 30-vuotisjuhlia. Kummassakin yhteydessä laadittiin lyhyt katsaus säätiön vaiheisiin, mutta varsinaista historiikkaa ei kirjoitettu.

Nelikymmenvuotisjuhlan läheisyydessä säätiön hallitus esitti hallintoneuvostolle historiallisen aineiston läpikäymistä. Tämä katsottiin aiheelliseksi erityisesti siksi, että säätiön perustajien aikalaisista ei ollut enää montaa elossa. Hallintoneuvosto nimesi tehtävään toimikunnan, jonka puheenjohtajana toimi VTM Matti J. Vuorela ja jäsenenä säätiön viimeisemmät sihteerit Markku Virkki ja Roland Guillou.

Toimikunta tutki ja järjesti säätiön arkiston ja laati ansiokkaan yhteenvedon sen toiminnasta, toimihenkilöistä ja tukemista tahoista. Samaan aikaan aineistoa keräsi myös hallituksen entinen puheenjohtaja Timo Seppä rotareille pitämäänsä esitystä varten. Näiden kahden aineiston ja alkuperäisten asiakirjojen perusteella dosentti Tero Kivelä kirjoitti säätiön 40-vuotishistoriikin.

Säätiön 50-vuotispäivän eli vuoden 2006 lähestyessä säätiön hallitus perusti keskuudestaan vuonna 2004 juhlatoimikunnan, johon valittiin säätiön sihteeri Kalervo Mäkinen ja näyttelyarkkitehti Paavo Suuronen. Toimikuntaa täydennettiin myöhemmin säätiön tiedottamisesta vastaavalla ekonomi Heikki Risteellä. Juhlatoimikunnan tehtäväksi annettiin juhluvuoden tapahtumien suunnittelu sekä 40-vuotishistoriikin täydentäminen 50-vuotishistoriikiksi. 40-vuotishistoriikin osuus on entisellään, taulukot on päivitetty koskemaan vuosia 1956-2006 ja viimeisen kymmenen vuoden tapahtumista on kirjoitettu lisäosuus.

Silmä- ja kudospankkisäätiö toivoo, että lukija saa tästä historiikista elävän kuvan säätiön 50 vuoden vaiheista ja tavoitteista, joiden hyväksi säätiö toivoo kertyneen käyttörahastonsa ja tulevien lahjoitusten turvin voivansa edelleen työskennellä. Erityisesti säätiö toivoo yhteistyön jo sen perustamiseen myötävaikuttaneiden leijonien kanssa jatkuvan yhtä hedelmällisenä kuin tähän päivään asti.

Helmikuu 2006
Juhlatoimikunta

TALLETA SILMÄSI ELÄMÄÄN LÅT DINA ÖGON FORTLEVA

”Sokeuden vastustamisyhdistyksen toimesta puuhataan meillä erikoista silmäpankkia, jonne asian merkityksen ymmärtävät ihmiset voivat testamentata silmänsä ja josta sarveiskalvoja olisi sitten aina tarpeen vaatiessa saatavissa.”

Suomen Kuvalehti 5.6.1952

Sarveiskalvonsiirto sarveiskalvon same-
nemisen vuoksi sokeutuneelle onnistui jo
vuonna 1906. Teknisten vaikeuksien vuok-
si leikkaus ei yleistynyt – siirrännäinen oli
saatava elävältä henkilöltä, jonka silmä oli
muusta syystä poistettava.

Läpimurto sarveiskalvonsiirto-
leikkauksissa tapahtui vuonna 1933, jol-
loin odessalainen silmäkirurgi Vladimir
Filatov keksi, että siirrännäinen voidaan
ottaa myös kuolleelta henkilöltä kohta
kuoleman jälkeen.

Filatovin keksintö oli edellytys
silmäpankkien perustamiselle. Niissä vai-
najan silmää voitiin säilyttää muutaman
päivän ajan kuolemasta. Ensimmäinen

tällainen pankki ”The Eye Bank for
Sight Restoration” perustettiin New
Yorkiin vuonna 1944. Muutamassa vuo-
dessa se välitti satoja sarveiskalvoja.

Suomessa Helsingin yliopiston
silmätautiopin professori Karl Reinhold
Wahlfors suoritti jo vuosisadan alussa
koesiirtoja sammakon sarveiskalvoilla.

Varsinaiset sarveiskalvonsiirto-
leikkaukset aloitti Helsingissä vuonna
1933 professori Mauno Vannas, joka Fila-
tovin tavoin oli saanut oppinsa Prahassa
Anton Elschnigiltä. Eläinkokeiden jälkeen
Vannas siirsi aluksi kuolleena syntyneiltä
lapsilta saatuja siirrännäisiä potilailleen.

Silmälääkärien rouvat

Professori ja rouva Mauno Vannas tekivät 1940-luvun lopulla opintomatkan Yhdysvaltoihin, jossa he tutustuivat silmäpankkitoimintaan. Matkalta palattuaan rouva Sylvia Vannas kertoi syksyllä 1949 kokemuksistaan Suomen Silmälääkärien rouvat ry:lle ja ehdotti, että se ryhtyisi ajamaan silmäpankkiasiaa Suomessa.

Yhdistys tiedusteli asiantuntijoilta oliko silmäpankki tarpeellinen. Professori Mauno Vannas vastasi sille kesäkuussa 1950: ”Yliopiston Silmäklinikalla on jatkuvasti sellaisia potilaita, jotka odottavat vuoroaan päästä tällaiseen leikkaukseen. Jos tällainen silmäpankki voitaisiin Suomeen saada olisi se ennenkaikkea kaunis inhimillinen teko ja toiseksi kansantaloudellisesti mitä suotavinta.”

Suomen Silmälääkärit ry:n puheenjohtajan Gösta Charpentierin ja sihteerin Matti Kataviston vastauskirjeessä silmäpankkihanketta kannatettiin myös lämpimästi. Instrumentarium Oy lahjoitti tarkoitukseen 200 000 vanhaa markkaa, mutta siltä erää hanke keskeytyi varojen puutteeseen.

Vuonna 1952 Silmälääkärien rouvat muuttivat nimensä Sokeuden vastustamisyhdistys ry – Föreningen för blindhetens bekämpande rf:ksi ja tiedustelivat kirjeitse kaikilta maamme silmälääkäreiltä, oliko siirtoleikkauksia suoritettu ja mikä oli niiden tarve.

Professori Vannas oli tehnyt noin viisikymmentä leikkausta, mutta viime vuosina vain aniharvoja siirännäisten saannin vaikeuduttua. Professori Hilja Teräskeli Turusta oli myös siirtänyt joitakin sarveiskalvoja.

Kysely paljasti samalla, että kirurgit toivoivat muitakin kudoksia kuin sarveiskalvoja säilöttäväksi ja edelleen käytettäväksi. Ajatus silmäpankista laajeni siksi Silmä- ja kudospankiksi, joka välittäisi myös luuta, rustoa, verisuonisiirännäisiä ja ihoa niitä tarvitseville.

Kesällä Suomen Kuvalehti vieraili Helsingin yliopiston silmäsaairaalassa seuraamassa professori Mauno Vannaksen sarveiskalvonsiirtoleikkausta ja julkaisi kokemuksestaan näyttävän kahden aukeaman kuvareportaasin.

Leikkaukseen tarvittiin kaksi sarveiskalvoa: toinen asetettiin potilaan silmään samentuneen sarveiskalvon tilalle ilman ompeleita ja toinen ommeltiin tiukasti siirännäisen päälle eräänlaiseksi piilolasiksi varmistamaan siirännäisen paraneminen. Suojasarveiskalvo poistettiin kymmenen vuorokauden kuluttua, mihin asti potilas makasi liikkumatta vuoteessaan.

Asiasta kiinnostunut Invalidien keskusliitto ry otti yhteyttä Sokeuden vastustamisyhdistykseen ja ehdotti yhteistä suurkeräystä. Tavattiin sisäministeri V.J. Sukselainen, mutta suurkeräyshanke jäi lopulta toteutumatta.

Leijonat ryhtyvät toimeen

Keväällä 1953 professori Mauno Vannas kutsuttiin Lions Club Helsinki-Helsingforsin kuukausikokoukseen kertomaan, mitä silmäpankin perustamisen hyväksi oli tehty ja mitä vaikeuksia oli kohdattu. Lions Clubeja oli silloin maassamme yhdeksän ja Tampereelle perustettiin juuri kymmenettä.

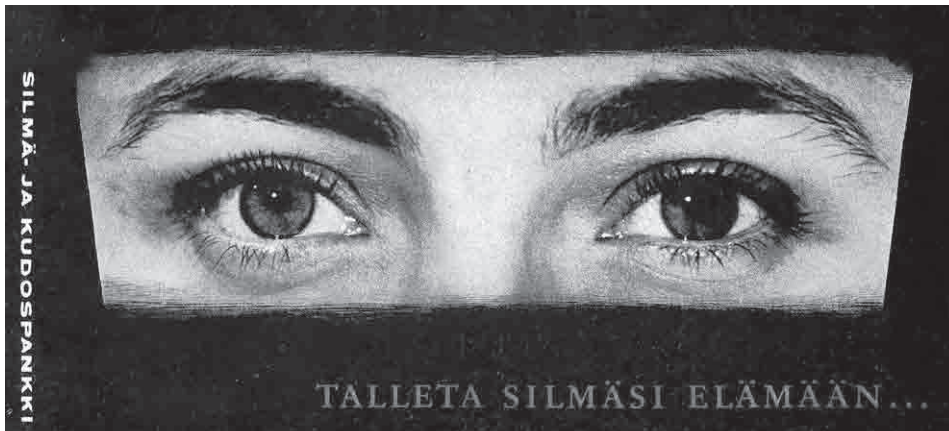
Hankkeesta innostuneet ”leijonat” ottivat yhteyttä Sokeuden vastustamisyhdistykseen ja tarjosivat yhteistyötä. Kiitolliset rouvat olivat tyytyväisiä siihen, että leijonat ottivat silmäpankkikeräyksen ”eteenpäin viedäkseen vahvemmillä miehisillä harteillaan ja suuremmalla ja väkevämmällä väellään”.

Leijonat olivatkin Sokeuden vastustamisyhdistykselle ihanteellinen yhteistyökumppani, sillä tehtävä vastasi täysin järjestön periaatteita ja pyrkimyksiä.

Olihan järjestö ponnistellut erityisesti silmäsairauksien voittamiseksi ja se tuki silmäpankkeja muissakin maissa.

Syksyllä perustettiin Helsingin klubin jäsenistä valmisteleva toimikunta laatimaan suunnitelma keräyksen järjestämisestä. Varojen hankintaa varten pohdittiin useitakin vaihtoehtoja, mm. ”terveystulikkujen” myyntiä. Lopulta päädyttiin listakeräykseen. Sitä toteutamaan perustettiin toimikunnan ehdotuksesta 15. tammikuuta 1954 Silmä- ja kudospankin tukineuvosto ja keskustoimikunta.

Tukineuvostoa johti toimittaja Arvo Ääri, Lions Club Helsinki- Helsingforsin presidentti, ja siihen kuuluivat Suomen Punaisen Ristin ylilääkäri A. Snellmann, professori Mauno Vannas, professori P.E.A. Nylander, professori Sigurd Werner, lääkintöneuvos Leo A. Kaprio, tri Lauri Rauramo ja talousneuvos Antti Berg. >>>

Silmä- ja kudospankin valtakunnallista ”Talleta silmäsi elämään” -keräystä varten painettu esite vuodelta 1954.

Keskustoimikunta koostui lääketieteellisen, juridisen, talous-, tiedotus-, teknillisen ja myöhemmin perustettavan naistoimikunnan puheenjohtajista. Sitä johti lääkintöneuvos Kaprio. Lääketieteellinen toimikunta oli asiantuntija tiedotuksessa, juridinen toimikunta suunnitteli toimenpiteitä sopivan kudossiirtolainsäädännön aikaansaamiseksi ja taloustoimikunta sekä teknillinen toimikunta suunnittelivat kampanjaa.

Kymmenen päivää myöhemmin jätettiin anomus suurkeräyslupasta sisäasianministeriölle Sokeuden vastustamisyhdistyksen nimissä. Valtakunnallinen keräyslupa saatiin ajalle 16. maaliskuuta-31. joulukuuta 1954.

Silmä- ja kudospankin perustamissanat lausuttiin Tampereen kauppaseurassa järjestetyssä tilaisuudessa 30. tammikuuta 1954 hieman ennen LC Tampereen perustamisen yksivuotisjuhlaa ja ns. Charter Nightia. Tilaisuudessa esiintyi mm. professori Mauno Vannas.

Silmä- ja kudospankkihanke sai runsaasti myönteistä huomiota lehdistössä kautta koko maan.

2. maaliskuuta nimettiin Silmä- ja kudospankin keskustoimikunnan toiminnanjohtajaksi ja keräyksen vastuulliseksi johtajaksi leijonista riippumaton ekonomi T.K. Ritvala.

Maaliskuun 23. päivänä 1954 järjestelyt olivat niin pitkällä, että Hotelli Helsingissä voitiin pitää uusi tiedotustilaisuus kutsuvieraille.

Siinä ilmoitettiin kansalaiskeräyksestä, jonka tunnus oli "Talleta silmäsi elämään". Se oli mukailtu Yhdysvaltain silmäpankin iskulauseesta "Let your eyes live after you".

Keräyksen pesämunaksi siirrettiin Silmälääkärien rouvien Instrumentariumilta saama 200 000 vanhaa markkaa. Lisäksi Lions Club Helsinki- Helsingfors lahjoitti heti keräykseen 25 000 mk, Lions Club Vaasa 10 000 mk ja Sokeuden vastustamisyhdistys 30 000 mk.

Silmä- kudospankin naistoimikunnan perustava tilaisuus ruouvat Lausala, Idman, Järvinen ja Werner.

Naiskomitea

Maaliskuun 19. päivänä 1954 perustettiin professorinrouva Rakel Wernerin kotona Silmä- ja kudospankin naiskomitea, johon otettiin edustajia Sokeuden vastustamisyhdistyksestä, leijonien puolisoista ja ”Kirurgien rouvista”. Komitean tarkoituksena oli varojen hankkiminen Silmä- ja kudospankin perustamista varten.

Juoksevien asioiden hoitamista varten komitea perusti toimikunnan, johon kuuluivat rouvat Werner

is uus professorinrouva Rakel Wernerin luona 19.3.1954

(puheenjohtaja), Carita Henricson (sihteeri), Gun Idman (varapuheenjohtaja ja rahastonhoitaja), Aini Kaprio, Kerstin Nylander ja Lahja Tuovinen sekä varajäseninä rouvat Olga Berg, Järvinen, Harriet Koponen ja Lausala.

Myöhemmin toimikuntaan valittiin vielä rouva Kivijärvi ja varajäseneksi rouva Ääri.

Kokoukset pidettiin vuorotellen toimikunnan jäsenten kotona ja niistä laadittiin huolelliset pöytäkirjat.

Huhtikuussa 1954 saatiin Intiimiteatteri järjestämään lahjanäytäntö, jossa esitettiin Walentin Chorellin pienoishäytelmät ”Ikkuna” ja ”Pullonpohja”.

Lokakuussa pidettiin musiikkimatinea Fazerin ravintolassa, jossa esiintyivät maksutta pianotaiteilija Lion Cyril Szalkiewicz sekä laulajatar Lady Lion Aune Holmqvist. Ohjelmistossa oli Palmgrenia, Chopinia, Sibeliusta, Tosellia ja Debussytä. Jo nämä kaksi tilaisuutta tuottivat keräykselle 204 000 vanhaa markkaa.

Rautatiehallituksen kanssa suunniteltiin hyväntekeväisyysjunamatkaa, joka peruuntui kun sama juna oli luvattu Turistiyhdistyksenkin käyttöön. Tekstiilivaltuuskunnan kanssa ideoitu Tabe Slioorin vetämä mannekiiniesitys sen sijaan tuotti sievoisen summan.

Naistoimikunta lakkautettiin 14. toukokuuta 1956 kansalaiskeräyksen päätyttyä.

Kansalaiskeräys

Silmä- ja kudospankin keskustoimikunta kaavaili maahamme kymmenen silmäpankin verkostoa, joka toimisi kaikissa keskussairaaloissa. Keräystavoite oli siksi korkea: 10 vanhaa miljoonaa, josta 3,5 miljoonaa varattiin niiden ylläpitoon ja 2,8 miljoonaa kuluihin.

Keräyslistoja painettiin 5000 kappaletta. Keräyksen käynnistyminen lykääntyi kuitenkin syksyyn aluksi erilaisten viivästymisien vuoksi – neuvoteltiin mm. Suomen Kulttuurirahaston ja sitten Yhteisvastuukeräyksen kanssa suurempien lahjoitusten saamisesta verovapaiksi – ja sitten äkillisen polioepidemian vuoksi kesällä toimeenpannun suurkeräyksen vuoksi.

Lopullisen keräysajan lyhydestä johtuen keräys päätettiin supistaa leijonien puitteessa 1000:lla keräyslistalla tapahtuvaksi, jotta keräyskulujen osuus ei kohoaisi kohtuuttomaksi.

Näinkin toteutettuna kansalaiskeräys osoittautui menestykseksi. Pelkästään leijonien piirikubernöorien julistama klubien keräyskilpailu tuotti 2 miljoonaa vanhaa markkaa. Lions Club Turku voitti kilpailun kerättyään 764 500 markkaa. Lopullinen netto tuotto koko keräyksestä oli 3 444 719 mk, josta 2,8 miljoonaa markkaa oli peräisin listakeräyksestä

ja loput kertyivät konserteista ja muista lahjoituksista.

Julkisen sanan apu

Keräyksen tarkoituksena oli – paitsi hankkia varoja – valmistaa yleistä mielipidettä suotuisaksi sarveiskalvojen luovutukselle.

Silmä- ja kudospankin työvaliokunnan ja tiedotustoimikunnan organisoima ”propaganda” oli tehokasta. Kahden vuoden aikana 1953-1955 hanke oli saanut jo kokonaista 47 metriä palstatilaa yhteensä 150 erillisessä kirjoituksessa. Lisäksi keräysesitteitä painettiin 8000 kappaletta ja niitä levitettiin leijonille, lääkärikunnalle, sairaaloille ja liikeyrityksille.

Aiheesta kirjoitettiin pääkaupungin lehdissä erityisesti kevättalvella 1954, kun Silmä- ja kudospankin keskustoimikunta piti asiasta tiedotustilaisuuden ensiksi Tampereella ja sitten Helsingissä. Tilaisuuksissa esiintyivät professorit Mauno Vannas ja P.E.A. Nylander, Helsingin yliopiston kirurgisen sairaalan ylilääkäri, joka esitteli verisuonten siirtoa.

Mielenkiintoa pitivät yllä myös naisitoimikunnan tilaisuudet, joihin oli aina kutsuttu paikalle lehdistö ja valokuvaajat.

Silmä- ja kudospankkisäätiö Ögon- och vävnadsbankstiftelsen

”Säätiö tukee toimenpiteitä tarvittavien kudosten hankkimiseksi ja niiden säilyttämiseksi, edistää näkökyvyn palauttamista sekä muuta kudossiirtoja koskevaa tieteellistä tutkimusta sekä suorittaa tätä tarkoittavaa valistustyötä.”

Silmä- ja kudospankkisäätiön säädekirja 23.3.1956

Silmä- ja kudospankin vanha organisaatio purettiin kansalaiskeräyksen päätyttyä ja tilalle perustettiin syksyllä 1955 uusi Silmä- ja kudospankkitoimikunta, johon Sokeuden vastustamisyhdistys ei enää osallistunut. Sen jäsenistä Rakel Werner nimitettiin kuitenkin toimikuntaan henkilöjäsenenä. Muut jäsenet tulivat leijonista ja lakkautettavasta tukineuvostosta.

Kävi nopeasti ilmi, että silmä- ja kudospankkitoimintaa ei voitu käynnistää ilman asianmukaista lainsäädäntöä, seikka joka keräyshuomassa oli jäänyt vähemmälle huomiolle. Keräyksestä saadut varat päätettiin siirtää perustettavalle Silmä- ja kudospankkisäätiölle odottamaan lain voimaantuloa. Valtioneuvostolle lähetettiin ehdotus kudossiirtolaista.

Silmä- ja kudospankkisäätiön säädekirja 23.3.1956

Lainop. kaud. Olli Lämäläinen
Hämmsäli 77B 18
pmb. 763990

*palautetaan
kallijalle*

Oikeusministeriön päätös^{23.3.1956} hakemukseen,
jossa professorin rouva Rakel Werner, professori V. Meri-
koski, johtaja Harri Palojärvi, lääketieteen lisensiaatit
Sven Rehnberg ja Alpo Lahti sekä lääkintöneuvos Osmo
Vartiainen, kukin Helsingin kaupungista, ovat pyytäneet
lupaa saada 23 päivänä maaliskuuta 1956 allekirjoittamansa
säädekirjan mukaisesti perustaa "Silmä- ja kudospankkisää-
tiö - Ögon- och vävnadsbankstiftelsen" nimisen säätiön ja
samalla anoneet säätiölle hyväksytyjen sääntöjen vahvis-
tusta, mikä säädekirja siihen sisältyvine sääntöineen on
näin kuuluva: Sella muutokset 21.11.1960 ja 12.6.1972:

"S ä ä d e k i r j a .

Me allekirjoittaneet perustamme tällä säädekirjalla
"Silmä- ja kudospankkisäätiö - Ögon- och vävnadsbankstiftel-
sen" nimisen säätiön, jonka tarkoituksena on tukea silmä-
ja muiden kudosten käyttämistä sairaanhoidollisiin tarkoi-
tuksiin, lähinnä näkökyvyn palauttamiseksi sen menettäneil-
le ja luovutamme samalla säätiölle 10.000 markkaa perus-
pääomaksi. Säätiölle olemme hyväksyneet seuraavat säännöt:

1 §.

Säätiön nimi on "Silmä- ja kudospankkisäätiö - Ögon-
och vävnadsbankstiftelsen" ja sen kotipaikka Helsingin
kaupunki.

2 §. → 21.11.1960 (1)

Säätiön tarkoituksena on tukea silmä- ja muiden
kudosten käyttämistä sairaanhoidollisiin tarkoituksiin, lä-

Leimavero	2100:-
Lisäleimavero	2000:-
Yhteensä	4100:-

"Silmä- ja kudospankkisäätiö -
Ögon- och vävnadsbankstiftelsen".

A.D. N:o 100/133 Oik.min.1956.

Am. l. t.

25

Säädekirja

Seuraavana keväänä 23. maaliskuuta 1956 pidetyssä Silmä- ja kudospankkitoimikunnan kokouksessa varatuomari K. Koskenkylä esitti Silmä- ja kudospankkisäätiön säädekirjan, joka saman tien hyväksyttiin. Allekirjoittajat olivat rouvat Rakel Werner ja Gun Idman, lääketieteen lisensiaatit Alpo Lahti ja Sven Rehnberg, professori Veli Merikoski, lääkintöneuvos Osmo Vartiainen ja johtaja Harri Palojärvi.

Säädekirjan mukaan perustetun Silmä- ja kudospankkisäätiö – Ögon- och vävnadsbankstiftelsen –nimisen säätiön tarkoituksena oli ”...tukea silmä- ja muiden kudosten käyttämistä sairaanhoidollisiin tarkoituksiin, lähinnä näkökyvyn palauttamiseksi sen menettäneille” ja sen kotipaikka oli Helsingin kaupunki. Säätiö ”...tukee toimenpiteitä tarvittavien kudosten hankkimiseksi ja niiden säilyttämiseksi, edistää näkökyvyn palauttamista sekä muuta kudossiirtoja koskevaa tieteellistä tutkimusta sekä suorittaa tätä tarkoittavaa valistustyötä”.

Säätiön peruspääoma oli 10 000 vanhaa markkaa. Käyttörahastoon tultiin tallettamaan säätiön tuotto ja kaikki säätiölle tehdyt lahjoitukset ja testamentit sekä säätiölle annetut avustukset, ensimmäisenä kansalaiskeräyksen ja Silmä- ja kudospankin naistoimikunnan varat.

Samassa kokouksessa säätiön toimintaa valvomaan nimitettiin 17-jäseninen hallintoneuvosto, jonka puheenjohtajaksi valittiin professori Mauno Vannas ja varapuheenjohtajaksi talousneuvos Antti Berg. Sen jäseninä toimivat LKT Jorma Airaksinen, LKT Martti Gylling, toimitusjohtaja Väinö Haapanen, LKT Aarno von Hellens, rouva Gun Idman, LL Alpo Lahti, professori Veli Merikoski, johtaja Harri Palojärvi, LKT Olavi Peräsalo, dosentti Lauri Rauramo, LL Sven Rehnberg, ylijohdaja Valentin Soine, lääkintöneuvos Osmo Vartiainen, rouva Rakel Werner ja kamreeri Per-Erik Österlund.

Säätiön toimeenpaneva elin oli sen hallitus, johon valittiin toimitusjohtaja Haapanen, tri Peräsalo, lääkintöneuvos Vartiainen ja johtaja Palojärvi sekä heidän henkilökohtaisiksi varajäsenikseen kamreeri Österlund, tri Rehnberg, tri Lahti ja rouva Idman.

Hallitus valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi lääkintöneuvos Vartiaisen, kutsui säätiön asiamieheksi (myöhemmin sihteeriksi) lainopin kandidaatti Olli Hämäläisen ja valitsi varojen hoitajaksi kamreeri Österlundin.

Oikeusministeriö hyväksyi 27. maaliskuuta 1956 – neljässä vuorokaudessa – säätiön perustamisen ja sen säännöt, ja merkitsi säätiön säätiörekisteriin 25. heinäkuuta.

Säätiön toimielinten kokoukset pidettiin pitkään Hotelli Helsingissä ja myöhemmin Helsingin Pörssiklubilla.

Sääntömuutokset

Säätiön sääntöjä on muutettu neljään otteeseen sen toimintamahdollisuuksien parantamiseksi ja hallintoelimiä ajankäytön mukauttamiseksi.

Vuonna 1959 hallintoneuvosto päätti suunnata säätiön toimintaa myös heikkonäköisten lasten aseman parantamiseen. Sääntöjen 2§ korjattiin siksi muotoon: ”edistää näkökyvyn palauttamista ja muuta kudossiirtoja koskevaa sekä heikkonäköisten sosiaalisen sopeutuvuuden parantamista tarkoittavaa tieteellistä tutkimusta”.

Vuonna 1971 pantiin vireille toinen sääntömuutos, jonka tarkoituksena oli helpottaa säätiön toimielinten päätösvaltaisuutta. Oikeusministeriön 12. kesäkuuta 1972 vahvistaman sääntömuutoksen jälkeen hallintoneuvosto oli päätösvaltainen, jos puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi oli paikalla 6 (ennen 8) jäsentä ja hallitus vastaavasti yhden (ennen kahden) muun jäsenen vahvuutena. Myös sääntöjen muuttamista ja säätiön lakkauttamista koskevaa pykälää täsmennettiin.

Vuonna 1977 tutkittiin kannatusyhdistyksen perustamismahdollisuutta ajatuksena tarjota yhteisöille ja fyysisille henkilöille laajempia osallistumismahdollisuuksia säätiön toimintaan. Vuonna 1980 asia nousi uudelleen esille, mutta sen katsottiin edellyttävän säätiöltä laajempaa toimintaa.

Vuonna 1982 säätiön toimenkuvaa muutettiin kolmannella sääntöuudistuksella vastaamaan sen jo de facto muutunutta toimintaa. Samoin vakiokokoinen

hallintoneuvosto koettiin tarpeettoman jäykäksi. Oikeusministeriö vahvisti muutokset 17. toukokuuta 1983.

Edelleen voimassa olevien sääntökohtien mukaisesti säätiön tarkoituksena on myös: ”...edistää ja tukea silmätauteja, -vammoja ja -vikoja koskevaa tieteellistä tutkimustoimintaa” ja se toimii myös jakamalla stipendejä, apurahoja ja matka-avustuksia jatko- ja täydennyskoulutusta tai tieteellistä tutkimustyötä varten, antamalla tunnustuspalkintoja säätiön tarkoituksenaan hyväksi ansiokkaasti toimineille henkilöille, avustamalla alan ammattikirjastoja, ja edistämällä ja avustamalla muilla mahdollisilla tavoilla näkövammaisten asemaa parantavaa toimintaa ja tieteellistä tutkimustyötä.

Hallintoneuvosto laajeni käsittämään ”...vähintään 17 tai enintään 25 kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittua jäsentä...” ja sen todettiin vastaavasti olvan päätösvaltainen, jos ”... vähintään 8 muuta jäsentä on saapuvilla”.

Samalla hyväksyttiin ponsi, jonka mukaan hallitus valvoisi hallintoneuvoston jäsenten ikärajaa tarkoituksenukuisella tavalla. Ikäkäsitys ratkaistiin lopulta neljännen sääntömuutoksella. Oikeusministeriö vahvisti uusitut säännöt 15. kesäkuuta 1992. Niiden mukaisesti hallintoneuvoston jäseneksi valitsemisen ikäraja on 70 vuotta ja hallituksen jäsenet voidaan valita enintään kahdesti uudelleen. Pisin mahdollinen toimikausi hallituksessa on näin ollen kuuden vuoden mittainen. Hallitukseen ei enää voida valita hallintoneuvoston jäsentä.

HALLINTONEUVOSTO

PUHEENJOHTAJA

Mauno Vannas, professori	1956-63
Antti Berg, talousneuvos	1964-67
Mauri Nieminen, oikeusneuvosmies	1968-79
Eero Järviö DI	1980-93
Wolf von Harpe, DE	1994-97
Roland Guillou, insinööri	1998-99
Kaj Sjöblom, osastopäällikkö	2000-

VARAPUHEENJOHTAJA

Antti Berg, talousneuvos	1956-63
Mauri Nieminen, oikeusneuvosmies	1964-67
Harri Palojärvi, toimitusjohtaja	1968-71
Valentin Soine, ylijohtaja	1972-85
Matti Niiranen, LKT	1986
Wolf von Harpe, DE	1987-93
Jorma Nevanlinna, asianajaja	1994-97
Esa Viherkoski, toimitusjohtaja	1998-

JÄSENET

Väinö Haapanen, toimitusjohtaja	1956-59
Jorma Airaksinen, LKT	1956-63
Olavi Peräsalo, professori	1956-63
Sven Rehnberg, professori	1956-63
Mauno Vannas, professori	1956-63
Osmo Vartiainen, lääkintöneuvos	1956-63
Alpo Lahti, LL	1956-64
Martti Gylling, LKT	1956-65
Antti Berg, talousneuvos	1956-67
Aarno von Hellens, professori	1956-68
Per-Erik Österlund, osastopäällikkö	1956-69
Harri Palojärvi, toimitusjohtaja	1956-71
Veli Merikoski, professori	1956-73
Lauri Rauramo, professori	1956-74
Rakel Werner, rouva	1956-84
Valentin Soine, ylijohtaja	1956-85
Gun Idman, rouva	1956-91
Heikki Sysimetsä, pääjohtaja	1960-91
Timo Seppä, ekonomi	1964-96
Oleg Gorbатов, LKT	1964-70
Viljo Luukka, pääjohtaja	1964-72
Mauri Nieminen, oikeusneuvosmies	1964-79
Eero Järviö, DI	1964-93

Holger Hultin, lääkintöneuvos	1965-94
Hannu Voipio, LKT	1966
Matti J. Vuorela VTM	1967-98
Matti Kaivonen, lääkintöneuvos	1968-94
Iiro Tolppanen, pankinjohtaja	1969-80
Wolf von Harpe, DE	1970-99
Pekka Kause, LKT	1971-72
Ilkka Raivio, professori	1972-02
Inka-Taina Takki-Kaivonen	
entinen Takki-Luukkainen, LL	1973-96
Pentti Pakarinen, LKT	1973-78
Harri Palojärvi, toimitusjohtaja	1974-95
Aune Laaksonen, rouva	1975-84
Matti Niiranen, LKT	1979-
Heikki Tala, yllääkäri	1979-05
Antero Ruusuvaara, pankinjohtaja	1981-04
Jan Heikkilä, KTM, kauppaneuvos	1984-
Anu Kilpi, HLT	1984-
Jorma Nevanlinna, asianajaja	1984-98
Roland Guillou, insinööri	1986-
Raine Mustonen, LL	1987-95
Risto Uusitalo, dosentti	1987-
Markku Virkki, FM, VTM	1987-98
Juha Kuittinen, everstiluutnantti	1992-94
Antti Hemmi, LL	1992-
Seppo Pyrhönen, dosentti	1992-97
Ilkka Immonen, professori	1996-
Erkki Pekki, KTM	1996-01
Kaj Sjöblom, osastopäällikkö	1996-
Ari Torttila, tuotepäällikkö	1996-
Hannu Flinck, kauppaneuvos	1997-
Osmo Kari, LKT	1997-
Jaakko Lehto, FT	1997-
Esa Viherkoski, toimitusjohtaja	1997-
Ossi Eloholma, DI	1998-03
Tero Kivelä, professori	1999-
Jyrki Palos, kiinteistöpäällikkö	1999-01
Arno Mattsson, toimitusjohtaja	2000-
Nils-Erik Raurala, ekonomi	2000-
John Andersin, insinööri	2002-
Anni Karma, dosentti	2002-
Arto Lyytinen, varatuomari	2002-
Juhani Vuorinen, yhteyspäällikkö	2003-
Juhani Virta, arkkitehti	2004-
Marita Uusitalo, LT	2005-
Timo Säiläkivi, talousjohtaja	2006-

SIHTEERIT

Olli Hämäläinen, lainopin kandidaatti	1956-59
Pekka Pesola, varatuomari	1959-63
Matti J. Vuorela, VTM	1964-69
Wolf von Harpe, DE	1969-86
Markku Virkki, FM, VTM	1986-92
Roland Guillou, insinööri	1993-95
Kaj Sjöblom, osastopäällikkö	1996-99
Kalervo Mäkinen, sisäinen tarkastaja	2000-

RAHASTONHOITAJAT

Per-Erik Österlund, osastopäällikkö	1956-67
Iiro Tolppanen, pankinjohtaja	1968-80
Antero Ruusuvaara, pankinjohtaja	1980-95
Arto Lyytinen, varatuomari	1996-01
Timo Säiläkivi, talousjohtaja	2002-05
Jukka-Pekka Kyläkoski, asianajaja	2006-

TILINTARKASTAJAT

Henrik Virkkunen, professori	1956-59
Aarne Kaivola, konsuli	1956-68
Henrik Koskimies, KTM	1960-71
Pekka Pesola, varatuomari	1969-76
Eero Wasenius, ekonomi	1972-76
Matti Kaleva, kanslianeuvos	1977-82
Ossian Nieminen, HTM	1977-82
Åke Ammond, DE, HTM	1983
Lars-Olof Lindström, DE	1983
Kari Miettinen, ekonomi, KHT	1984-
Jouko Tuominen, ekonomi	1984-98
Christer Sigmundt, toimitusjohtaja	1999-

VARATILINTARKASTAJAT

Pentti Piekkola, johtaja	1956-57
Matti Martela, teollisuusneuvos	1956-82
Henrik Koskimies, KTM	1958-59
Henrik Virkkunen, professori	1960-62
Pekka Pesola, varatuomari	1963-68
Eero Wasenius, ekonomi	1969-71
Henrik Koskimies, KTM	1972-82
Aarne Westerlund, ekonomi	1983-91
Matti Kaleva, kanslianeuvos	1983-01
Juhani Vuorinen, yhteyspäällikkö	1992-96
Jan Christer Fogelholm, toimitusjohtaja	1997
Christer Sigmundt, toimitusjohtaja	1998
Kalervo Mäkinen, sisäinen tarkastaja	1999
Leena Rajala, KHT	2000-
Heikki Riste, ekonomi	2002
Sari Airola, KHT	2003-

HALLITUS

PUHEENJOHTAJA

Osmo Vartiainen, lääkintöneuvos	1956-63
Harri Palojärvi, toimitusjohtaja	1964
Timo Seppä, ekonomi	1964-80
Ilkka Raivio, professori	1981-93
Tero Kivelä, professori	1994-98
Petri Tommila, LKT	1999-00
Marita Uusitalo, LT	2001-04
Kari Krootila, dosentti	2005-

VARAPUHEENJOHTAJA

Harri Palojärvi, toimitusjohtaja	1956-63
Timo Seppä, ekonomi	1964
Harri Palojärvi, toimitusjohtaja	1964-71
Valentin Soine, ylijohtaja	1971-80
Inka-Taina Takki-Karvonen entinen Takki-Luukkainen, LL	1981-85
Matti Niiranen, LKT	1986-92
Tero Kivelä, professori	1993
Ilkka Immonen, professori	1994-95
Esa Viherkoski, toimitusjohtaja	1996
Petri Tommila, LKT	1997-98
Jan-Christer Fogelholm, toimitusjohtaja	1999
Anni Karma, dosentti	2000-01
Eija Vesti, dosentti	2002
Kari Krootila, dosentti	2003-04
Eeva-Marja Sankila, LT	2005-

VARSINAISET JÄSENET

Väinö Haapanen, toimitusjohtaja	1956
Olavi Peräsalo, professori	1956-63
Osmo Vartiainen, lääkintöneuvos	1956-63
Harri Palojärvi, toimitusjohtaja	1956-71
Per-Erik Österlund, osastopäällikkö	1957-68
Oleg Gorbатов, LKT	1964-70
Timo Seppä, ekonomi	1964-80
Matti Kaivonen, lääkintöneuvos	1969-72
Pekka Kause, LKT	1971-73
Ilkka Raivio, professori	1972-93
Valentin Soine, ylijohtaja	1973-80
Harri Palojärvi, toimitusjohtaja	1974-79
Inka-Taina Takki-Kaivonen entinen Takki-Luukkainen, LL	1980-93
Wolf von Harpe, DE	1981-86
Matti Niiranen, LKT	1981-92

Markku Virkki, FM,VTM	1987-92
Tero Kivelä, professori	1993-98
Esa Viherkoski, toimitusjohtaja	1993-96
Ilkka Immonen, dosentti	1994-95
Eeva Linnolahti, LL	1994-95
Anni Karma, dosentti	1996-01
Arto Lyytinen, varatuomari	1996-01
Jyrki Palos, isännöitsijä	1997-98
Petri Tommila, LKT	1999-00
Juhani Vuorinen, yhteyspäällikkö	1999-02
Marita Uusitalo, LT	2001-04
Timo Säiläkivi, talousjohtaja	2002-05
Eija Vesti, dosentti	2002-03
Krootila Kari, dosentti	2003-
Kalervo Mäkinen, sisäinen tarkastaja	2003-
Heikki Riste, ekonomi	2003-
Paavo Suuronen, näyttelyarkkitehti	2003-
Raimo Uusitalo, LT	2003-
Eeva-Marja Sankila, LT	2004-
Jaana Hietanen, LT	2005-
Jukka-Pekka Kyläkoski, asianajaja	2006-

VARAJÄSENET

Per-Erik Österlund, osastopäällikkö	1956
Sven Rehnberg, professori	1956-63
Alpo Lahti, LL	1956-65
Gun Idman, rouva	1956-83
Valentin Soine, ylijohtaja	1957-72
Viljo Luukka, pääjohtaja	1964-72
Hannu Voipio, LKT	1966
Matti J. Vuorela, VTM	1967-69
Iiro Tolppanen, pankinjohtaja	1970-79
Eero Järviö, DI	1973-79
Matti J. Vuorela, VTM	1973-81
Wolf von Harpe, DE	1980
Antero Ruusuvaara, pankinjohtaja	1981-92
Heikki Tala, HLL	1981-92
Holger Hultin, lääkintöneuvos	1984-91
Roland Guillou, insinööri	1992-93
Osmo Kari, LKT	1993-96
Jyrki Palos, isännöitsijä	1993-96
Jussi Eerikäinen, osastopäällikkö	1994-95
Kaj Sjöblom, osastopäällikkö	1994-95
Raimo Kiiskinen, toimitusjohtaja	1996-97
Päivi Puska, LT	1996-01
Petri Tommila, LKT	1997-98
Juhani Vuorinen, yhteyspäällikkö	1997-98
Jan-Christer Fogelholm, toimitusjohtaja	1998-99

Marita Uusitalo, LT	1999-00
Juhani Virta, arkkitehti	1999-02
Timo Säiläkivi, talousjohtaja	2000-01
Kari Krootila, dosentti	2001-02
Kalervo Mäkinen, sisäinen tarkastaja	2002
Raimo Uusitalo, LT	2002

Sääntömuutoksen yhteydessä varajäsenet muutettiin varsinaisiksi jäseniksi vuonna 2002.

Professori Mauno Viktor Vannas (1891-1964), Silmä- ja kudospankkiajatuksen isä ja säätiön ensimmäinen hallintoneuvoston puheenjohtaja 1956-1963.

Varojen sijoittaminen

Kudossiirtolain valmistelun aikana säätiölle jäi aikaa sijoittaa varansa lain määrämällä tavalla – turvallisesti ja tuottavasti. Säätiön hallitus päätti hallintoneuvostoa kuultuaan sijoittaa käytössään olevat noin kolme vanhaa miljoonaa markkaa tasapuolisesti indeksitakuisten lainojen obligaatioihin, teollisuusosakkeisiin ja pankkiosakkeisiin. Käyttövaroiksi se varasi 500 000 markkaa.

Myöhemmin säätiö kartutti omaisuuttaan lähinnä osakeantien yhteydessä. Lainojen erääntyessä varat sijoitettiin etupäässä osakkeisiin, mikä johti laskusuhdanteiden aikana vähäisiin korko- ja osinkotuloihin. Omaisuuden tuottoon kiinnitettiin huomiota hallintoneuvoston syyskokouksessa vuonna 1988 ja salkun hoidossa päätettiin pyytää apua Kansallis-Osake-Pankin notariaattiosastolta.

Vuodesta 1994 alkaen säätiön hallitus on määrätietoisesti jälleen siirtänyt osan omaisuusmassasta joukko-velkakirjalainoihin lisätäkseen säätiön kassavirtaa.

Suurlahjoitukset

Säätiö on saanut toimintansa aikana kolme suurlahjoitusta.

Vuonna 1974 rouva Aune Laaksonen lahjoitti 200 000 markkaa käytäväksi silmäsairauksien laserhoitoa koskevaan tutkimukseen.

Vuonna 1981 säätiö sai testamentilla ravintoloitsija Lauri Nordbergilta hänen kuolinpesänsä koko omaisuuden, jonka myynnistä saaduilla varoilla voitiin hankkia 255 000 markan erä pörssinoteerattuja arvopapereita.

Kuollessaan vuonna 1984 rouva Aune Laaksonen lahjoitti säätiölle vielä 100 000 markkaa.

Suhde muihin säätiöihin

Silmä- ja kudospankkisäätiön toiminnan sulauttamisesta muihin säätiöihin on keskusteltu hallintoneuvostossa kahteen otteeseen.

Säätiön toiminnan alkuperäisen tarkoituksen toteuduttua sen toiminta 1960-luvun alussa oleellisesti laimeni. Säätiön henkisen isän professori Mauno Vannaksen ikääntyminen ja ero hallintoneuvoston jäsenyydestä syksyllä 1963 vaikutti osaltaan asiaan.

Säätiön asiamies Pekka Pesola ehdotti, että säätiön toiminta tulisi liittää johonkin tai joihinkin sitä lähellä oleviin säätiöihin kuten Sydänsäätiöön tai vuonna 1960 perustettuun Silmä-säätiöön.

Hallitus asettui kannattamaan varauksellisesti ajatusta, jos liittämi-

nen voidaan toteuttaa Silmä- ja kudospankkisäätiön toimintaa lopettamatta.

Keskusteltiin myös siirtymisestä rahastoksi Suomen Lääketieteen Säätiön yhteyteen.

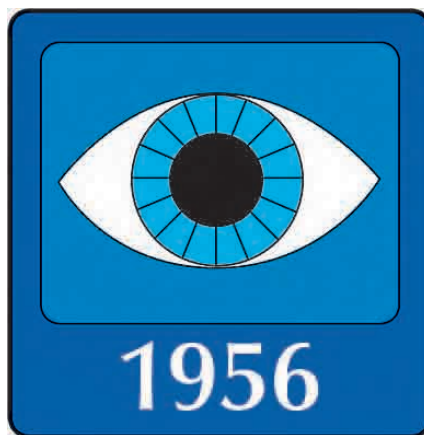
Hallintoneuvoston jäsen Harri Palojärvi puolestaan toimi säätiön toiminnan elvyttämiseksi ja korosti sen yhteyttä leijoniin. Tiedusteltiin mahdollisuutta muuttaa säätiön nimeä ja tarkoituksypykälää. Esillä oli nimenmuutos "Näkösäätiöksi" sekä toiminnan suunnautaminen heikkonäköisten ja sokeiden koulutukseen.

Toisen kerran uusia toimialueita etsittiin aktiivisesti heikkonäköisten koulutusasian tultua järjestetyksi 1970-luvun alussa. Hallituksen puheenjohtaja Timo Seppä löysi ratkaisun tutkimustoiminnan rahoittamisesta. Molemmilla kerroilla asia saatiin ratkeamaan edellä mainituin vähäisin sääntömuutoksin.

Silmä- ja kudospankkisäätiön yhteistyöstä Silmäsäätiön kanssa on keskusteltu uudelleen vuonna 1985, jolloin harkittiin yhteistä sihteeriä, ja vuonna 1993, jolloin ehdotettiin voimien yhdistämistä. Silmä- ja kudospankkisäätiö on kuitenkin halunnut kunnioittaa perinteitään ja säilyttää itsenäisyytensä, joka turvaa tärkeäksi koetun yhteyden sen syntymiselle keskeisiin leijoniin ja kudossiirtotoimintaan kaikilla erikoisaloilla.

Silmä- kudospankkisäätiön vuonna 1994 käyttöön ottama logo.

Silmä- kudospankkisäätiön 50-juhlavuoden kunniaksi vuonna 2006 uudistettu logo.

Kudossiirtolakiesitys ja silmäpankkien perustaminen

”Tällaisen kudossiirtokirurgian kehitystä ja sen täysitehoista käyttöä vaikeuttaa kuitenkin suuresti se, että siirtoihin tarvittavia ihmisruumiin kudoksia on vaikeata saada käytettäväksi, ja että erittäinkin on vaikeata saada niitä juuri sillä hetkellä, jolloin niitä tarvittaisiin.”

Säätiön esitys kudossiirtolaiksi 31.10.1955

Laki, joka sallisi käytännön kudossiirto toiminnan, oli vastaperustetun Silmä- ja kudospankkisäätiön ensimmäisenä tavoitteena.

Jo syksyllä 1955 ennen säätiön perustamista Silmä- ja kudospankkitoimikunnan valtuuttama lähetystö – talousneuvos Antti Berg, DI Paul Hjelt ja rouva Rakel Werner – vieraili sisäasiainministerin luona esittämässä toivomuksen, että valtiovalta ryhtyisi tarvittaviin toimenpiteisiin. Professori Veli Merikoski laati kudossiirtolaista 30. marraskuuta 1955 ehdotuksen, joka oli kirjoitettu hallituksen esityksen muotoon.

Lain perusteluissa todettiin, että kudosten siirto lääketieteessä oli

vakiinnuttanut asemansa. Todettiin kuitenkin, että oikeusjärjestys pyrkii erityisesti suojaamaan ihmisen ruumiillista koskemattomuutta, ja että erilaiset uskonnolliset ja eettiset käsitykset sekä yleiset sopivaisuusnäkökohdat saattavat herättää epäilyksiä siitä, onko ruumiiseen kajoaminen edes elävän auttamiseksi sallittua. Täysin vapaaehtoisuuteen perustuvaa järjestelmää pidettiin harvaan asutussa maassa liian kankeana ja ehdotettiin Ruotsin mallia, jossa kudoksia voidaan irrottaa ellei ole syytä olettaa, että vainajan lähimmät omaiset sitä vastustaisivat. Irroitus rajattiin lääkintöhallituksen hyväksymiin sairaaloihin ja toimituksesta oli laadittava pöytäkirja.

Kudossiirtolaki syntyy

Säätiön hallintoneuvosto päätti keväällä 1956 lähettää uuden lähetystön lääkintöhallituksen pääjohtajan luokse vauhdittamaan lakiehdotuksen käsittelyä. Lähetystöön kuuluivat hallintoneuvoston puheenjohtaja Mauno Vannas, professori Veli Merikoski, tri Olavi Peräsalo, rouva Rakel Werner ja säätiön asiamies Olli Hämäläinen. Keskusteltiin myös käynnistä sisäasiainministeriössä ja kaiken varalta mahdollisuudesta saada lakiehdotus suoraan hyväksytyksi eduskunnassa kansanedustajien aloitteena.

Lääkintöhallitus ilmoitti, että säätiön laatima lakiehdotus oli jätetty muiden Pohjoismaiden nähtäväksi ja tarkoituksena oli saada laki samanaikaisesti voimaan kaikissa Pohjoismaissa. Kudossiirtolakia valmisteltiin nimittäin muualakin. Pisimmällä se oli Ruotsissa.

Säätiölle kerrottiin edelleen, että asian käsittelyä lykättäisiin kunnes se oli ollut esillä Pohjoismaiden Neuvostossa. Säätiö lähetti

Endotus 31.10.1955.

Hallituksen esitys laiksi kuolleiden henkilöiden silmä- ja muiden kudosten käyttämisestä sairaanhoidollisiin tarkoituksiin.

On jo kulunut runsaasti toistasataa vuotta siitä, kun tehtiin ensimmäiset kirurgiset yritykset näkökyvyn palauttamiseksi sokeille, jotka olivat menettäneet näkönsä silmän läpinäkyvän etupinnan, so. sarveiskalvon samentumisen vuoksi. Kokemus on sittemmin osoittanut, että sarveiskalvoa ei voida korvata keinotekoisilla aineilla ja että po. laatus olevat leikkaukset voivat muodostua tuloksellisiksi vain jos samentunut kudos korvataan toisen ihmisen silmästä otetulla sarveiskalvolla, jolloin asian luonteesta johtuen luonnollisesti etupäässä kuolleiden ruumiista otettujen kudosten käyttäminen voi tulla kysymykseen. Myös muilla kirurgian aloilla on ruumiista irroitettuja kudoksia, kuten luuta, ihoa, rustoa, verisuonia jne., voitu siirtämällä niitä elävään ihmiseen - menestyksellä käyttää sairaanhoidollisiin tarkoituksiin. Onpa tällaisilla toimenpiteillä joissakin tapauksissa voitu pelastaa potilaan henkikin.

Tällaisen kudossiirtokirurgian kehitystä ja sen täysitehoista käyttöä vaikeuttaa kuitenkin suuresti se, että siirtoihin tarvittavia ihmisruumiin kudoksia on vaikeata saada käytettäväksi, ja että erittäinkin on vaikeata saada niitä juuri silmä hetkellä, jolloin niitä tarvittaisiin. Tosin on uudempi lääketiede kehittänyt varsin pitkälle menetelmiä kudosten säilyttämiseksi mm. jäädyttämällä, mutta erinäiset lähinnä oikeudellista laatua olevat vaikeudet eivät ole teknillisiä menetelmiä kehittämällä voitettavissa. Oikeusjärjestys pyrkii erityisen tehokkaasti suojaamaan ihmisen ruumiillista koskemattomuutta ja erilaiset uskonnolliset ja eettilliset käsitykset sekä yleiset sopivaisuusnäkökohdat saattavat herättää epäilyksiä siitä, onko ruumiiseen kajoaminen edes elävän auttamiseksi sallittua. Useissa valtioissa on ollut säädettynä 24 tunnin odotusaika, jonka umpeenkulumista on ollut odotettava, en-

Professori Veli Merikosken Silmä- ja kudospankkisäätiön toimeksiannosta laatima kudossiirtolakiehdotus 31.10.1955.

31.lokakuuta 1956 edustajansa lääkintöneuvos Vartiaisen, asessori V. Kankaan ja asiamies Hämäläisen Ruotsiin neuvottelemaan sikäläisen lakiesityksen sisällöstä, mutta kävi ilmi ettei siihen enää oltu halukkaita tekemään muutoksia. Kotimaassa säätiö järjesti Hotelli Helsingissä 13. helmikuuta 1957 >>>

Pohjoismaiden Neuvoston suomalaiselle jäsenille tiedotustilaisuuden, jotta he olisivat selvillä kudossiirtoa koskevan lakiesityksen tärkeydestä sen tullessa esille seuraavalla viikolla neuvostossa. Maamme lehdistössä oli nimittäin esiintynyt yleisönosastokirjoituksia kudossiirtoja vastaan. Piirsipä Helsingin Sanomien pilapiirtäjä Kari Suomalainenkin lakiesityksen vastaisen pilapiirroksen.

Vastaava tiedotustilaisuus järjestettiin Silmätautien klinikassa 27. huhtikuuta eduskunnan talousvaliokunnalle, kun lakiesitys oli tulossa täysistunnossa käsiteltäväksi. Lisäksi 17. kesäkuuta – lakiesityksen käsittelyä edeltävänä päivänä – lähetettiin kaikille kansanedustajille monistettu selonteko asiasta. Siitä ilmenee, että suunniteltiin laajaa yleisölle suunnattua kyselyä siitä, hyväksyvätkö kansalaiset kudosten luovutuksen ja vastaanoton, ja että korostettiin luovutuksen pääsääntöistä vapaaehtoisuutta.

Talousvaliokunta piti lakiesitystä tarpeellisena ja asettui puoltamaan sitä muutoksin, että erikseen mainitaan, ettei kudoksia saa irroittaa vainajan itsensä vastustettua sitä eläessään ja että ruumiissa on ensin todettava selvät kuolemanmerkit. Vähemmistön vastalauseen mukaan kudossiirron oli perustuttava ehdottomaan vapaaehtoisuuteen, jotta kansamme perinnäisiä oikeuskäsityksiä ei loukattaisi. Lausunnonantajista esimerkiksi oikeusneuvos Paavo Kekomäki piti lakia esitettyssä muodossaan ”kansaamme raaistuttavana”.

Suuri valiokunta kannatti talousvaliokunnan esitystä, mutta esitti sanamuodoksi ”sairaanhoidollisia tarkoituksia varten” muotoon ”sairaahan henkilön välttämättömä parannustoimenpidettä varten”.

Eduskunta hyväksyi kudossiirtolain 18. kesäkuuta 1957 (laki 210/57) ensimmäisenä Pohjoismaana. Professori Vannas oli kommentanut Silmäklinikan henkilökunnan eduskunnan lehtereille seuraamaan odotetun värikkääksi muodostunutta yleiskeskustelua.

Vapaaehtoisten silmätestamenttien teko eteni verkkaisesti. Niitä tehtiin Helsingissä vuosina 1957-1960 yhteensä viisi, 1961 kuusi, 1962 kymmenen, 1963 neljä, 1964 kaksi ja 1965 enää yksi. Asian korjaamiseksi säätiössä suunniteltiin vuonna 1958 rintamerkkiä tai korttia kudostestamentin tehneille. Keskustelun jälkeen päädyttiin sairaaloista halukkaille luovutettavaan korttiin. Vuonna 1964 harkittiin adressia kiitokseksi testamentin tehneille.

Käytännössä lailla saavutettiin onneksi myös mahdollisuus ilman testamenttia siirtää kudoksia, jos vainajan omaisilta saatiin lupa. Tällä perusteella saadaan suurin osa tarpeellisista siirränäisistä edelleenkin.

Kudossiirtolain uudistus

Pohjoismaiden Neuvosto antoi vuonna 1969 suosituksen kudossiirtolainsäädän-

nön yhtenäistämisestä. Suomessa professori H. R. Nevanlinnan johdolla valmistettiin uusi lakiehdotus, joka ei kuitenkaan johtanut toimenpiteisiin.

Vuonna 1978 asetettiin uusi pohjoismainen työryhmä ajanmukaistamaan kudossiirtolainsäädäntöä. Taustalla olivat elintensiirron laajentuneet mahdollisuudet, erityisesti siirrot eläviltä potilailta. Säätiö tarjosi lain valmisteluun asiantuntija-apua. Työryhmä antoi muistionsa lakiesityksineen vuonna 1981.

Uusi ”Laki ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön” (laki 355/85) annettiin 26. huhtikuuta 1985.

Sarveiskalvonsiirroissa laki vahvisti aikaisemman käytännön, mutta korosti itse tehdyn testamentin merkitystä siten, että omaisten kielteinen kanta ei silloin enää vaikuttanut asiaan. Tällä haluttiin korostaa henkilön viimeisen tahdon merkitystä.

Silmäpankkien avustaminen

Kudossiirtolain tultua voimaan lahjoitti säätiö heti vuonna 1958 Helsingin silmäklinikalle ja Kirurgiselle sairaalalle kummallekin 200 000 vanhan markan arvoisen kudosten säilytyskaapin.

Hallintoneuvoston saman vuoden syyskuussa käydyn vilkkaan keskustelun jälkeen varattiin vielä 600 000 markkaa käytettäväksi joko

kudossiirtotoimintaa edistävien laitteiden hankintaan tai stipendeiksi. Hallitus harkitsi ensisijaisesti leikkausmikroskoopin hankkimista Helsingin yliopiston Silmätautien klinikan käyttöön.

Koska silmäpankkitoimintaa ei alkuperäisestä ajatuksesta poiketen lopulta pidetty tarkoituksenmukaisena laajentaa keskussairaaloihin seurasi näitä lahjoituksia hiljainen vuosikymmen.

Vuonna 1972 säätiö sai Helsingin yliopistollisen keskussairaalan Silmätautien klinikalta anomuksen saada varat uuden säilöntälaitteiston hankintaan. Ylilääkäri Salme Vannas oli vierailut floridalaisen professori Herbert Kaufmanin luona ja tutustunut siellä hänen kehittämänsä laitteistoon, jolla sarveiskalvot voitiin säilöä –196 asteen lämpötilaan.

Aikanaan maailman paras syväjäädetyislaitteisto lahjoitettiin Silmäklinikalle keväällä 1973. Kun potilaat aiemmin olivat joutuneet odottamaan viikkokausiakin tuoretta siirrännäistä sairaalassa, jossa heidät varmuuden vuoksi valmisteltiin joka päivä leikkaukseen, voitiin siirrännäisiä nyt säilöä useita kuukausia.

Seuraavana vuonna lahjoitettiin Silmäklinikkan anomuksesta vielä 6 725 markan arvoinen roottoritrepaani. Lahjoitus oli merkittävä edistysaskel, sillä sen myötä ei luovuttajan koko silmää enää tarvinnut irroittaa, vaan pelkkä sarveiskalvo voitiin ottaa talteen. Vainajan silmä säilytti silloin jokseenkin entisen ulkonäkönsä. Sama irroitustekniikka on edelleen käytössä, mutta siirrännäisen >>>

Säätiön hallituksen puheenjohtaja Timo Seppä luovuttaa professori Salme Vannakselle sarveiskalvojen syväjäädetyislaitteiston Helsingissä vuonna 1973.

säilytyksessä kudosisviljelytekniikka on sittemmin syrjäyttänyt syväjäädetyksen.

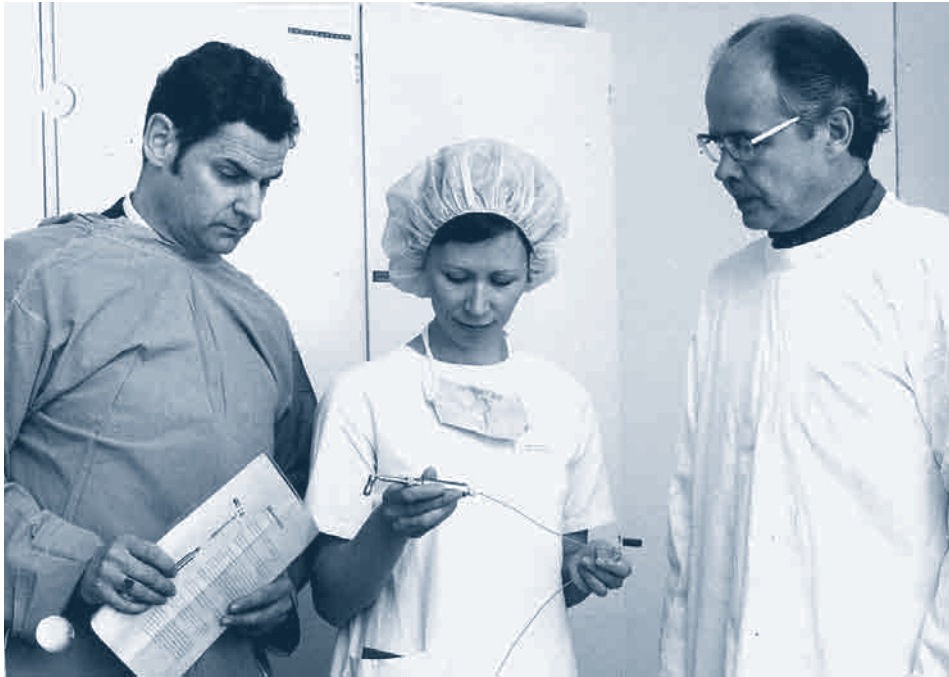
Vuonna 1977 säätiön perustama sarveiskalvonsiirtoja edistävää toimintaa suunnitteleva työryhmä esitti sarveiskalvon säilöntälaitteiston hankkimista Oulun yliopistoon silmäklinikalle, jossa oli tehty vuodesta 1967 alkaen jo noin 250 sarveiskalvonsiirtoa eli lähes puolet maan leikkauksista.

Hanke edellytti uutta keräystä. Keräyskutsu lähetettiin 650:lle Lions Clubille ja tuotti yhteensä 49 269 markkaa. Laitteisto luovutettiin vuonna 1979 professori Henrik Forsiukselle

ja apulaisprofessori Ulf Krauselle. Sen rakensuomalainen Kryo-Fysiikka Oy, sillä toivotun laitteen valmistus oli ulkomailla ehditty lopettaa. Keräyksen alkamisesta ja päättymisestä tiedotettiin näkyvästi erityisesti Pohjois-Suomen lehdissä.

Sarveiskalvojen hankinta

Sarveiskalvosiirränneistä oli kudossiirtoista huolimatta jatkuvaa pulaa. Silmäpankille lahjoitettiin vielä 70-luvulle tultaessa vain noin 12 sarveiskalvoparia vuodessa, kun leikkauksijono oli toistasataa potilasta.

Säätiö lahjoittaa Helsingin yliopistollisen keskussairaalan Silmätautien klinikalle keväällä 1974 roottoritrepanin sarveiskalvojen irroitukseen - säätiön sihteeri Wolf von Harpe, osastonhoitaja Salme Taskinen ja säätiön puheenjohtaja Timo Seppä.

Vuonna 1973 säätiön hallitus asetti työryhmän, jonka tuli selvittää mitä on tehtävissä silmäleikkausten helpottamiseksi sekä sarveiskalvon säilöntälaitteistojen tarkoituksenmukaisemman käytön hyväksi ja mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta sarveiskalvoja olisi riittävästi saatavissa. Työryhmään kuuluivat tohtorit Ilkka Raivio ja Inka-Taina Takki-Luukkainen sekä säätiön sihteeri Wolf von Harpe. Ilkka Raivio sai 2000 markan apurahan tutustuakseen sarveiskalvon-siirtoihin Marylandissa.

Työryhmä katsoi, että lain "otaksua" on tulkittava siten, että se edellyttää

omaisten antamaa suostumusta tapauksissa, joissa vainaja ei ole ilmoittanut tahtoaan elintensiirtoon. Tutkittiin yhteistyömahdollisuuksia Väestörekisterin, Suomen Punaisen Ristin Veripalvelun ja Helsingin yliopistollisen keskussairaalan akuuttiosastojen kanssa. Lopulta esitettiin lähinnä lupaa pyytävien lääkäreiden toiminnan aktivoimista. Lääkintöhallituksen kehotuksesta oikeuslääkärit pyysivät poliisia kysymään irrotuslupaa silloin, kun oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus tuli tehtäväksi.

Vuonna 1974 säätiö laati kuusten siirrosta julkilausuman, jossa vedottiin jokaiseen leijonaan, jotta hän >>>

osaltaan antaisi suostumuksen oman ja omaistensa sarveiskalvojen käyttämiseen kuoleman jälkeen. Säätiön asiantuntijat osallistuivat myös vuonna 1975 Suomen Kuvalehteen laadittuun sarveiskalvon-siirtoja käsittelevään kirjoitukseen, jossa vedottiin lähimmäisenrakkauteen.

Vuonna 1977 neuvoteltiin lääkintöhallituksen kanssa joustavammasta käytännöstä luvan saamiseksi kudostensiirtoon. Lääkintöhallitus ryhtyi valmistelemaan asetusta kudostensiirrotta ja siihen liittyvästä suostumuksesta ajatuksella, että lupa kudostensiirtoon saataisiin rastitsemalla ruutu sairaskertomukseen. Asetus jäi kuitenkin uuden kudossiirtolain vuoksi valmistumatta.

Vuonna 1987 laadittiin uusi yleinen elintenluovutustestamentti yhdessä Munuaistautiliitto ry:n, Sydäntautiliitto ry:n, Suomen Diabetesliitto ry:n ja Helsingin yliopistolisen keskussairaalan kanssa.

Säätiölle tehdyt aloitteet

Ulkopuoliset tahot ovat ajoittain kääntyneet Silmä- ja kudospankkisäätiön puoleen silmäpankkitoimintaa koskevine ehdotuksineen.

Vuonna 1978 säätiölle tehtiin aloite silmäpankkitoiminnan kehittämiseksi siten, että kerättäisiin silmiä myös

tieteellistä tutkimustyötä varten. Vuonna 1987 tehtiin aloite Pohjoismaisen kudospankin perustamisesta Helsinkiin tavoitteena välittää sarveiskalvoja ja aloittaa epikeratofakialinssien eli sarveiskalvosta hiottavien elävien piilolasien valmistus. Vuonna 1994 ehdotettiin siirrännäisten ostamista Baltian maista.

Säätiö ei ole lähtenyt tukemaan näitä hankkeita hankittuaan niistä perusteelliset asiantuntijalausunnot.

Muu kudossiirtotoiminta

Vuonna 1959 säätiö luovutti Helsingin yliopiston Kirurgisen sairaalan rintakirurgian klinikan äskettäin toimintansa aloittaneelle verisuonipankille verisuonisiirrännäisten säilömiseen tarkoitetun jäädytyskuivauslaitteen. Lahjoituksen otti vastaan professori Olavi Peräsalo.

Verisuonisiirrännäiset olivat tuohon aikaan välttämättömiä mm. hoidettaessa vaikeita vammoja sekä ahtauneita suonia. Lääketieteen kehitys on sittemmin korvannut ne muoveista valmistettavilla verisuoniproteeseilla.

Vuonna 1969 säätiö teki määrähavarauksen syöpäpotilaiden hoidossa käytettäviä luuydinsiirtoja koskevan tutkimustoiminnan edistämiseen. Oli

nimittäin tullut mahdolliseksi jäädyttää ja säilöä luuydintä käytettäväksi solun-salpaajahoidon ja sädehoidon jälkeen. Asiasta oli kertonut säätiön hallitukselle sädehoitolääkäri Ann-Lis Hjelt Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaista.

Tohtori Hjelt teki vuonna 1969 säätiön tukemana opintomatkan Wieniin syöpätutkimuslaitokseen perehtyäkseen luuydinsiirtoihin. Hänen siirtymisensä Kotkan keskussairaalaan keskeytti lupaan hankkeen ja luuydinsiirrot alkoivat Suomessa vasta 1974. Kymmenen ensimmäisen vuoden aikana siirtoja tehtiin 49 kappaletta.

Myöhemmin säätiö on tukenut muuta kudossiirtotoimintaa apurahoin, viimeksi Turun yliopiston luupankkia vuonna 1994.

Tulevaisuuden näkymät

Sarveiskalvosiirrännäisten tarve on edelleen suurempi kuin niiden tarjonta. Vuonna 1996 elinsiirtotestamentin oli tehnyt 13 % suomalaisista. Osa siirrännäisistä ostetaan Tanskasta. Muualta niitä ei ole ostettu tällaiseen kauppaan liittyvien oikeudellisten ja eettisten näkökohtien vuoksi. Esimerkiksi Etelä-Amerikassa niillä käydään laitonta kauppaa, joka ulottuu Etelä-Eurooppaan asti.

Silmä- ja kudospankkisäätiö seuraa valppaana kudossiirtojen kehittymistä ja on valmis tukemaan siihen liittyvää käytännön työtä ja tieteellistä tutkimusta.

Säätiön aloitteesta Helsingin Kaisaniemen kansakouluun vuonna 1967 perustetun heikkonäköisten erityisluokan opettaja ja oppilaita.

Ei sokea ei näkevä: Heikkonäköisten lasten asialla

“Onhan toki tärkeämpää, että vähäinenkin näkö otetaan käyttöön, kuin että se jätettäisiin käyttämättä ja annettaisiin lapsen oppia elämään sokeana.”

Säätiön stipendiaatti, erityisopettaja Ritva Kähkönen 29.8.1967

Puheenjohtaja Mauno Vannas ehdotti hallintoneuvoston syyskokouksessa vuonna 1959, että säätiön sääntöjä muutettaisiin koska alkuperäinen tavoite, kudossiirtolaki, oli jo saavutettu. Hänen mukaansa säätiön toimintaa tuli nyt ohjata lähinnä heikkonäköisten yhteiskunnallisen aseman parantamiseen muun muassa perustamalla heikkonäköisille koululaisille rinnakkaisluokkia kouluihin.

Professori Vannaksen ehdotuksesta edellisenä vuonna hallituksen käyttöön varatut 600 000 vanhaa markkaa sovittiin käytettäväksi stipendiaatin opintomatkoihin Sveitsiin, Itävaltaan ja Saksaan tutustumaan näiden kouluihin.

Matkalle lähetettiin sairaanhoitaja Raija Mäkinen, joka saattoi huhituksessa 1961 lukea hallintoneuvostolle

matkakertomuksensa. Sitä seuranneen laajan keskustelun jälkeen perustettiin valmisteleva toimikunta, jonka jäseniksi kutsuttiin professori Vannas, lääkintöneuvos Osmo Vartiainen, neiti Mäkinen ja kouluhallituksen sokeainkoulujen tarkastaja Lehvä. Asiantuntijana käytettiin myös Kuopion sokeainkoulun rehtoria maisteri Eero Häkkistä.

Kouluhallitus ilmoitti kuitenkin, ettei se pitänyt asiaa kiireellisenä menossa olevien muiden uudistushankkeiden – ennen kaikkea peruskoulun – vuoksi ja ehdotti asiaa siirrettäväksi. Myöhemmätkään yhteydenotot eivät johtaneet säätiön toivomaan tulokseen.

Vuonna 1964 ryhdyttiin hanketta viemään eteenpäin omin voimin. Syyskuussa kouluylilääkäri Holger Hultin-

Säätiön aloitteesta Helsingin Kaisaniemen kansakouluun perustettu heikkonäköisten erityisluokka toisena toimintavuotena 1968 - vieraina säätiön sihteeri Matti J. Vuorela, rouva Rakel Werner, erityisopettaja Ritva Kähkönen, hallituksen puheenjohtaja Timo Seppä sekä hallintoneuvoston jäsen Per-Erik Österlund.

myöhemmin lääkintöneuvos ja hallintoneuvoston jäsen – antoi selvityksen heikkonäköisten lasten lukumäärästä ja koulutuksesta. Heitä arvioitiin olevan Suomessa noin 80-120. Monivammaisia heikkonäköisiä lapsia oli lisäksi 200.

Toinen kutsuttu asiantuntija oli tri Hannu Voipio Silmätautien klinikasta, hänkin myöhemmin hallituksen ja hallintoneuvoston jäsen. Voipion mukaan heikkonäköiset lapset olivat väliinpuotoajia. Ainakin 30 lasta oli tarpeettomasti sokeainkoulussa. Erityisiä opetusvälineitä ja ammattiopetusta ei ollut, eivätkä viranomaiset asiasta välittäneet.

Säätiö ryhtyi suunnittelemaan kansakoulujen yhteyteen erityisluokkia, joissa opetus ulkomaisten esikuvien kuten Wienin "Sonder- Volks- und Hauptschule für sehgestörte Knaben und Mädchen" –koulun mukaisesti annettaisiin pienelle ryhmälle normaalia opetussuunnitelmaa noudattaen. Erityistä huomiota kiinnitettäisiin valaistukseen, oppimateriaalin helppolukuisuuteen ja asiasta kiinnostuneiden opettajien koulutukseen. Säätiön säännöt eivät kuitenkaan sallineet suoranaisesti rahoittaa luokkien perustamishankkeita.

Helsinki- suunnitelma

Valtakunnallisten suunnitelmien kariuduttua viranomaisten haluttomuuteen säätiö asetti välitavoitteeksi aloittaa Helsingissä kokeiluluontoisesti erityisopetus heikkonäköisille lapsille yhdessä kaupungin kouluviranomaisten kanssa.

Asiantuntijoina käytettiin Helsingin kouluylilääkäriä dosentti Sakari Lahdensuuta ja kansakoulujen silmälääkäriä tohtori Esko Honkosta. Heikkonäköisten lukumäärä Helsingin sokeainkoulussa ja kansakouluissa selvitettiin ja neuvoteltiin kansakoulujen tarkastajien ja kaupunginjohtajien kanssa yhden tai kahden luokan perustamisesta. Esikuva löydettiin Ruotsista.

Vuoden 1966 alussa säätiö jätti virallisen anomuksen erityisluokan perustamisesta kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle ja varasi opettajankoulutukseen 5000 mk. Opettaja Ritva Kähkönen teki 17.-29.4.1967 matkan Ruotsiin Alvikin ja Johannebergin kouluihin ja Norjaan Majorstua-kouluun säätiön stipendiaattina.

Kaupunginvaltuusto päätti perustaa luokan Kaisaniemen kansakoulun tiloihin. Se aloitti toimintansa kuuden oppilaan vahvuisena syyslukukaudella 1967. Opintomatkan kokemukset olivat tärkeitä tiloja suunniteltaessa ja toimintaa aloitettaessa. Oppilaat otettiin sokeainkoulusta

ja he oppivat nopeasti lukemaan ja kirjoittamaan.

Kesällä 1968 erityisopettaja Kähkönen teki säätiön tuella toisen opintomatkan Hollantiin, jossa näkövammaisten opetukseen oli hallitsijaperheelläkin ollut mielenkiintoa. Vuonna 1969 hän osallistui stipendiaattina Pohjoismaiseen erityisopettajakongressiin.

Säätiö vieraili Kaisaniemen erityisluokassa 26. maaliskuuta 1968 ja järjesti siellä lehdistötilaisuuden 12. helmikuuta 1969. Parissakymmenessä lehdessä, radiossa ja televisiossa kerrottiin luokan toiminnasta. Säätiön tavoite oli toteutunut ja se ryhtyi etsimään luokalle jatkotukea paikallisilta leijonilta.

Vuonna 1970 erityisopettaja Kähkösen selostus luokkakokeilusta lähetettiin tiedoksi Turun, Lahden ja Tampereen kaupunginhallituksille sekä kaikkien läänien kouluneuvoksille, ja seuraavana vuonna painatettiin hänen kirjoituksensa ”Heikkonäköisten koulutus”. Viimeksimainittu aiheutti uuden lehtikirjoitusten aallon heikkonäköisistä lapsista.

Jyväskylän sokeainkoulu

Helsingin kokeiluluokkaa suunniteltaessa seurattiin Jyväskylään rakennettavan sokeainkoulun edistymistä ja pyrittiin saamaan heikkonäköisten lasten asia

sielläkin huomioon otetuksi. Erityisesti ajettiin psykologis-pedagogisen tutkimusaseman perustamista. Esitystä valmistelitoimikunta, jonka jäseninä toimivat professori Niilo Mäki Jyväskylän yliopistosta, rakennusneuvos Heikki Sysimetsä, kansanedustaja Eero Häkkinen ja yllilääkäri Matti Koskenoja Keski-Suomen keskussairaala.

Lääkintöhallitukselle ja Keski-Suomen keskussairaalan liittohallitukselle toimitettiin 1. kesäkuuta 1967 esitys heikkonäköisten rinnakkaisluokasta ja tutkimusasemasta. Lääkintöhallitus suhtautui asiaan myönteisesti ja esitti silmälääkärin ja lastenpsykiatrin tutkimusten järjestämistä heikkonäköisille.

Tämä sinänsä järkevä hanke ei toteutunut, sillä Jyväskylän koulusuunnittelulautakunta ei asettanut kannattamaan erityistä heikkonäköisten luokkaa. Tällaiset lapset katsottiin voitavan opettaa tavallisen luokan yhteydessä erityisen tuen turvin. Näin on sittemmin tapahtunutkin ja Jyväskylässä koulutetaan kouluavustajia, joiden turvin näkövammaiset opiskelevat normaaliluokissa.

Jyväskylän näkövammaisten koulu vihittiin 12. helmikuuta 1973. Oppilaita sillä oli 130. Helsingin ja Kuopion sokeainkoulut lakkautettiin. Hallintoneuvosto tutustui kouluun ja luovutti sille stipendin. Jyväskylän erityisopettajille oli kuukautta aikaisemmin selvitetty sääti-

ön tavoitteita ja toimintaa. Myöhemmin koulun opettajat saivat säätiöltä useita matka-apurahoja osallistuakseen alansa kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin.

Näkövammarekisteri

Professori Martti J. Karvonen esitteli hallintoneuvoston kevätkokouksessa vuonna 1971 suunnitelmia sokeain keskusrekisterin aikaansaamiseksi. Säätiö päätti tukea hanketta. Siitä olivat kiinnostuneet myös Sokeain keskusliitto ry ja Silmäsäätiö.

Vuonna 1975 mm. näkövammarekisterihanketta tukemaan perustetussa Suomen sokeuden ehkäisykomiteassa säätiötä alkoi edustaa komitean varapuheenjohtajana säätiön sihteeri Wolf von Harpe. Säätiö rahoitti osaltaan komitean toimintaa. Sen muut jäsenet edustivat lääkintöhallitusta, Instrumentarium Oy:tä, Kansaneläkelaitosta, Silmäsäätiötä, Sokeain Keskusliitto ry:tä, Suojalaite Oy:tä Suomen Silmälääkäriyhdistys ry:tä ja työsuojeluhallitusta.

Säätiön osallistuminen Näkövammarekisterin rahoitukseen raukesi, kun Sokeuden ehkäisykomitea sai hankkeeseen raha-automaattivaroja 90 000 mk. Näkövammarekisteritoiminta aloitettiin 1. tammikuuta 1983. Nykyisin rekisteri on Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen alainen.

Muut hankkeet

Vuonna 1977 Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa päätettiin parantaa lasten näönsuojelua ja kartoittaa heidän silmätapaturmiaan. Selvitysmiehenä toimi tri Ilkka Raivio. Seuraavana vuonna myönnettiin LL Matti Niiraselle apuraha tutkimukseen "Lasten silmätapaturmien syiden selvitys", jonka valmistuttua pidettiin 14. joulukuuta 1978 lehdistötilaisuus Helsingissä.

Vuosina 1980-1981 Inka-Taina Takki-Luukkainen selvitti hallintoneuvostolle näönhuollon työryhmän mietinnön vaiheita. Mietinnössä todettiin näönkuntoutuskeskusten tarve ja kiinnitettiin huomiota erityisesti vanhusten näköongelmiin.

Säätiö seuraa edelleen näkövammaisten, erityisesti heikkonäköisten lasten aseman kehitystä ollen valmis tukemaan ansiokasta näkövammaisuuden vastustamiseen tähtäävää työtä ja tutkimustoimintaa.

Heikkonäköisten asemaa Jyväskylään rakennettavassa sokeainkoulussa koskeva kirjelmä luovutetaan lääkintöhallituksen pääjohtajalle Niilo Pesoselle vuonna 1967. Luovuttajina vasemalla säätien sihteeri Matti J. Vuorela ja oikealla hallituksen puheenjohtaja Timo Seppä.

Laserhoitoprojektista monipuolisen tutkimuksen rahoittajaksi

”Silmä- ja kudospankkisäätiölle lahjoitan minä täten kaksisataatuhatta markkaa käytettäväksi laser-tutkimuksia varten tarvittavien kojeiden ja välineiden ostoon ja muutoinkin näitä tutkimuksia edistämään.”

Rouva Aune Laaksosen lahjakirja 8.11.1974

Hallintoneuvoston syyskokouksessa vuonna 1973 ylilääkäri Matti Kaivonen selosti kokemuksiaan lasersäteen käytöstä silmäleikkauksissa. Hän oli juuri hankkinut Kotkan keskussairaalaan Suomen ensimmäisen silmäsairauksien hoitoon tarkoitetun kaasulaserin prototyypin. Aiheesta heräsi vilkas keskustelu.

Seuraavana vuonna asiasta kuulut rouva Aune Laaksonen lahjoitti säätiölle Matti Kaivosen lasertutkimukseen käytettäväksi 200 000 markkaa. Lahjoitus oli erittäin huomattava, sillä säätiön tase oli tuohon aikaan vain 164 000 markkaa. Rouva Laaksonen kutsuttiin hallintoneuvoston jäseneksi.

Tutkimusprojektia ”Laserlaitteen kehittäminen edistämään näkökyvyn palauttamista ja silmäsairauksien hoitoa” ryhtyivät toteuttamaan ylilääkäri Kaivosen lisäksi LL Pertti Lavikainen ja FK Jaakko Räsänen.

Lahjoituksen turvin prototyypin asennettiin sinivihreän argonlaserin rinnalle keltapunainen väriainelaser. Laitte yhdistettiin lahjoitusvaroilla hankittuun ensimmäiseen laajakulmaiseen Clinitex-silmänpohjakameraan monokromaattisten valokuvien ja fluoreseiniangiografioiden kuvaamista varten. Uusittu laite otettiin käyttöön marraskuussa 1975. Sen toimitti nykyisin säätiön hallitukseen kuuluvan Esa Viherkosken perustama Lasertek Oy.

Säätiön varoilla kehitettiin parempi prismakäsivarsi, lasersäde korjattiin tähtäysvalon akselille, suunniteltiin valoallonpituuden vaihtolaite ja parempi suojasuodatin ja suurennettiin polttopistettä siten, että energiantiheys säilyi tasaisena. Tutkimuksessa kokeiltiin rodamiiniväriainelaserin soveltuvuutta silmäsairauksien hoitoon ja sinisen valon soveltuvuutta fluoreseiniangiografiaan.

Teknisesti kokeilut onnistuivat, mutta ne eivät johtaneet käytännön sovelluksiin. Väriainelaserin tilalle vaihdettiin vuonna 1982 kryptonlaser, mikä yhdistelmä on vieläkin käytössä.

Seuraavaksi järjestettiin Kotkan keskussairaalapiirissä sokeritautipotilaiden tehostettu silmätutkimus ja laserhoito, johon osallistuivat ylilääkäri Kaivosen ja osastonlääkäri Lavikaisen lisäksi LKT Olavi Valle ja LL Seppo Pajari. Tavoitteena oli kartoittaa laserhoidon tarve ja samalla kehittää laserlaitetta.

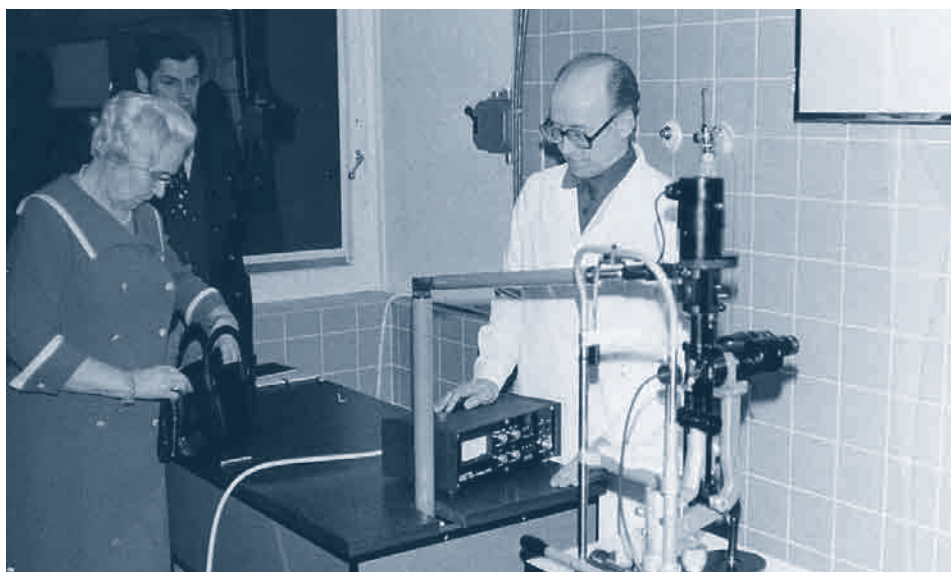
Aluksi esillä ollut ajatus myös silmänpohjan rappeuman tutkimisesta jouduttiin hylkäämään hankkeen suuritoisyyden vuoksi.

Tutkimuksen suunniteltu aika-
taulu oli marraskuussa 1977 vuoden 1979 loppuun. Säätiön tuella palkattiin

tutkimusapulainen. Loppuraportti julkaistiin 1982. Havaittiin, että laserhoitoa tarvitsevat voidaan Suomen oloissa hoitaa systemaattisesti henkilöresurseja oleellisesti lisäämättä. Varhainen hoito ja organisoitu seulonta olivat onnistumisen kannalta tärkeitä. Lahjoitusvaroista käyttämättä jäänyt 20 000 markkaa liitettiin säätiön käyttörahaan.

Apurahojen jako alkaa

Laserhoitoprojekti oli tehnyt tieteellisen tutkimuksen rahoittamisen tutuksi säätiölle. Vaikka apurahojen jakaminen säätiön tarkoituksena tukevaan tutkimustyöhön oli mahdollista jo alkuperäisten sääntöjen mukaan ei tätä mahdollisuutta ollut käytetty hyväksi.

Suurlahjoituksen tehnyt rouva Aune Laaksonen ja säätiön sihteeri Wolf von Harpe tutustuivat ylilääkäri Matti Kaivosen laserlaitteeseen Kotkassa vuonna 1977.

Vuonna 1962 hallitus varasi Oulun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan lääkäreille 3000 markan suuruisen apurahan sarveiskalvonsiirtojen tutkimista varten. Summaa ei kukaan hakenut ja se palautui käyttämättömänä säätiön varoihin.

Ensimmäinen tutkimusapuraha annettiin vuonna 1969 oululaiselle LKT Ulf Krauselle tutkimukseen ”Sarveiskalvon lämpötila ja sen korreloituminen sarveiskalvon siirtoon”, jonka tarkoituksena oli tutkia Oulussa suunnitellun infrapunasäteilyyn perustuvan lämpömittarin käyttökelpoisuutta.

Vuonna 1980 esitettiin 10 000 markan palkintoapurahan myöntämistä silmätautien alalta väitelleille. Hallintoneuvosto ei kannattanut tätä hyvää ajatusta, jonka toteutti vajaata vuosikymmentä myöhemmin Silmästäitiö perustaessaan Signe Löfgrenin nimeä kantavan palkintoapurahan. Myöskään ajatus 3000 markan vuosittain myönnettävästä apurahasta ansioituneelle henkilölle, joka toiminnallaan oli edistänyt

säätiön tarkoituseriä, ei toteutunut.

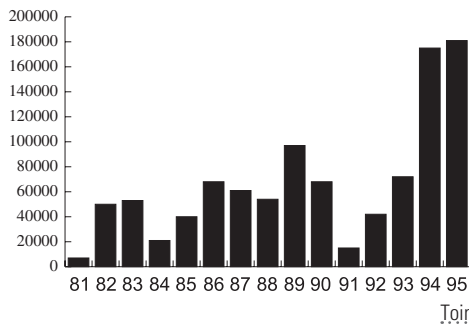
Vuonna 1982 säätiön sääntöjä muutettiin siten, että silmätauteihin kohdistuvaa tutkimusta voitiin rahoittaa aikaisempaa laajemmin.

Tutkimustyön tukija

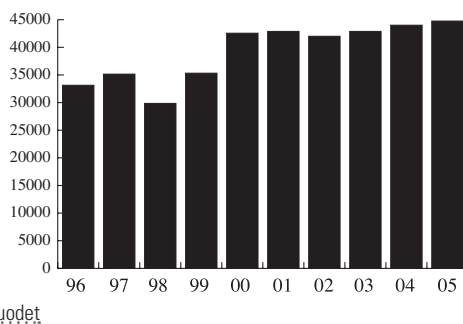
Sääntömuutoksen jälkeen vuonna 1983 ryhdyttiin julkaisemaan ilmoitusta apurahoista Suomen Lääkärilehdessä ja Suomen Silmälääkäriyhdistys ry:n jäsenkirjeen liitteenä. Säätiö pyrittiin saamaan maamme silmätutkijoiden tietoon.

Hallintoneuvoston jäsen Timo Sepä esitti vuonna 1986, että joka toinen vuosi myönnettäisiin suurstipendi säätiön tekemiseksi tunnetummaksi. Yksi aloite tällaisesta stipendistä tehtiinkin, mutta hanke ei saatujen lausuntojen perusteella ollut toteuttamiskelpoinen. Vuonna 1989 hallitus sai valtuudet tarvittaessa myydä omaisuutta ja jakaa apurahaa 200 000 markkaa vuodessa. Säätiön salkun >>>

.Aurahat markkaa

Aurahat euroa

Säätiön myöntämien apurahojen vuosittaisen määrän kehitys alkaen vuodesta 1981, jolloin säätiö päätti ryhtyä laajemmin tukemaan tieteellistä tutkimusta.

järjestelyillä on hallitus lisännyt määrätietoisesti kassavirtaa siten, että se on vuodesta 1994 alkaen voinut jakaa tämän summan ilman, että omaisuusmassaa on tarvinnut myydä.

Viimeisen vuosikymmenen aikana säätiöstä onkin tullut tärkeä silmätutkimuksen rahoittaja, joka on suunnannut tukensa ensisijaisesti nuorille lupaaville tutkijoille, joista monet ovat valmistelleet väitöskirjaa. Myös varttuneille tutkijoille on varoja myönnetty.

Nykyinen hallitus on parantanut säätiön tunnettavuutta ottamalla käyttöön oman apurahojen hakulomakkeen ja säätiön logon vuonna 1994. Logo kuvaa silmää tyylitellyn pankkiholvin sisällä.

Säätiö on kahdesti julistanut haettavaksi sen hyväksi ansiokkaasti toimineen henkilön mukaan nimetyn apurahan. Vuonna 1994 LL Terho Latvala sai puolen vuoden päätoimiseen tutkimustyöhön tarkoitetun Eero Järvi- apurahan ja juhluvuotena 1996 on julistettu haettavaksi vuoden tutkimustyöhön tarkoitettu Harri Palojärvi-apuraha.

Kokoelmien kartuttaja

Säätiö on nykyisten sääntöjensä mukaisesti tukenut tieteellistä tutkimustyötä myös kartuttamalla maamme vanhimman silmätautienalan tieteellisen kirjaston kokoelmia.

Vuonna 1983 myönnettiin Helsingin yliopiston Silmätautien klinikan kirjastolle ensimmäisen kerran apuraha, jolla hankittiin 8-osainen käsikirja ”Duane’s

Clinical Ophthalmology & Biomedical Foundations of Ophthalmology”. Myöhemmin on tuettu kirjahankintojen lisäksi sellaisten tieteellisten sarjojen tilaamista, joista kirjasto olisi muuten joutunut määrärahojen puutteen vuoksi luopumaan.

Vuonna 1986 lahjoitettiin kirjastolle silloin edistyksellinen Olivetti M24 mikrotietokone ohjelmistoineen kokoelmien hallintaa ja kirjaston käyttäjien itenäiskäyttöä varten. Vuotta myöhemmin kirjasto hankki säätiön tuella maamme ensimmäisen lääketieteellisen kirjaston käytössä olevan CD-ROM-pohjaisen Mediline-tietokannan.

Juhlavuoden 1996 kunniaksi Silmäklinikan kirjastolle lahjoitettiin tuore englanninkielinen käännös Julius Hirschbergin arvokkaasta silmätautiopin historia-kirjasarjasta.

Silmä- ja kudospankkisäätiöstä on tullut tärkeä tieteellisen tutkimuksen rahoittaja 1990-luvulle tultaessa. Vuosittain voidaan myöntää noin 200 000 markkaa apurahoja - hallituksen puheenjohtaja Ilkka Raivio ojentaa apurahan LL Kari Kaakisen väitöskirjatyötä varten säätiön lisätessä tutkimusapurahojen jakoa vuonna 1982. Tilaisuutta valvoo hallintoneuvoston puheenjohtaja Eero Järviö.

Säätiön toiminta 1996-2006

Säätiön 40-vuotisjuhlakokous

Säätiön 40-vuotisjuhlakokous pidettiin ja juhlaillallinen nautittiin hallintoneuvoston varsinaisen syyskokouksen 21.11.1996 jälkeen Ravintola Palacessa. Ohjelmassa oli hallintoneuvoston puheenjohtajan DE Wolf von Harpen tervehdyssanat, historiatoimikunnan puheenjohtaja VTM Matti Vuorelan katsaus säätiön vaiheista, hallituksen puheenjohtajan professori Tero Kivelän esitys Sarveiskalvosiirtojen historia”, dosentti Risto Uusitalon esitys ”Sarveiskalvonsiirrottänään”, apurahojen saajien julkistaminen ja lopuksi professori Tero Kivelän esitti säätiön tavoitteet alkavalle kymmenvuotiskaudelle. Juhlan yhteydessä julkaistiin myös säätiön historiikki, jota painatettiin 1200 kappaletta. Historiikkia päätettiin jakaa 850 kappaletta piirikubernöörin kautta kaikille Suomen Lions Clubeille.

Sarveiskalvosiirrännäisten saatavuus

Sarveiskalvosiirrännäisten saatavuus on edelleen ollut riittämätön tarpeeseen nähden ja säätiössä on pohdittu keinoja tilanteen parantamiseksi. Vuonna 1997 hallitus lähetti hallituksen puheenjohtaja

professori Tero Kivelän laatiman kirjoituksen YLE/Ajankohtaiseen kakkoseen sarveiskalvosiirrännäisten saatavuuden parantamiseksi. Samankaltainen kirjoitus lähetettiin myös ylilääkäri Petri Hannikaiselle Terveystieteiden tutkimuskeskukseen.

Samana vuonna käynnistettiin toimintasuunnitelman mukaisesti valmistelut sarveiskalvon luovuttamista käsittelevän videofilmin tuottamiseksi ja kustantamiseksi. Vuonna 1998 videon työstäminen jatkui ja professori Tero Kivelä laati aiherungon, joka esitettiin Helsingin Yliopiston AV-keskuksen professori Lauri Törhöselle. Vuoden 1998 talousarvioon saatiin myös 45 000 mk videon suunnitteluun. AV-keskuksen tekemä sarveiskalvon siirrosta kertova tiedotusvideo ”Talleta silmäsi elämään”, valmistui vuonna 2000 ja se esitettiin hallintoneuvostolle kevätkokouksessa. Videosta tehtiin kaksi versiota toinen ammattilaisille pituudeltaan kolme ja puoli minuuttia ja toinen ns. suurelle yleisölle pituudeltaan noin kolme minuuttia. Tiedotusvideon julkistamistilaisuus lehdistölle ja alan ammattilaisille pidettiin tiistaina 28.11.00 Taideteollisessa korkeakoulussa, Media-keskus Lumessa. Tilaisuuteen osallistui noin 80 henkeä ja se huomioitiin mediassa. >>>

Dosentti Risto Uusitalo esitteli sarveiskalvojen siirtoa ja valtakunnallista tarvetta Suomen Lions-liiton korkeimmalle päättävälle elimelle kuvernöörineuvostolle Porissa 18.2.2001. Tilaisuudessa näytettiin myös säätiön tiedotusvideo ja säätiön sihteeri Kalervo Mäkinen jakoi osanottajille (n 40 henkeä) videokasetin ja sen esittelymateriaalin. Videokasetti on kaikkien Suomen neljäntoista Lions-piirin käytössä ja näin ollen periaatteessa kaikilla Suomen 900 Lions-klubilla ja niiden yli 24 000 jäsenellä ja heidän perheenjäsenillään on mahdollisuus saada ko informaatio. Kiitospuheenvuorossaan Lions-liiton silloinen puheenjohtaja Heikki Pamilo kiitti mielenkiintoisesta esityksestä ja totesi, "että näönsuojeluun liittyvät aktiviteetit ovat kansainvälisestikin leijonien perinteisiä kohteita ja kannusti piirikuvernöörejä ottamaan asia hoitoonsa". Videoita postitettiin myös 30 kpl hallituksen lääkärjäsenien tekemän jakelulistan mukaan mm. suurimmille yliopistosairaaloille ja muille sidosryhmille. "Talleta silmäsi elämään"-video on kaikkien lainattavissa lahjaelämaille. net sekä silmakudossaatio.fi – sivujen kautta tai Munuais- ja siirtopotilaiden liitosta (09-434 2270). Videota on esitetty Lääkäripäivillä ja Helsingissä pidettävillä Terveys- ja kauneusmessuilla. Hall.pj. LT Marita Uusitalo osallistui toimikaudellaan Lahja Elämälle- toimikunnan toimintaan, jossa on todettu, että sairaalassa pidetyt luennot ovat lisänneet elinten luovutuksia pienissä yksiköissä jopa 50 %. Sarveiskalvon luovuttajien tarve on suurin pääkaupunkiseudulla, jossa siirrännäistä jonottavien odotusaika on yli vuoden mittainen. Säätiössä pohditaan keinoja miten säätiö voisi auttaa sarveiskalvo-siirrännäisten saatavuuden parantamista jo tehtyjen toimenpiteiden lisäksi.

Säännöt

Vuonna 2002 vahvistettiin säätiön uudet säännöt. Sääntöjen kieli nykyaikaistettiin ja markat muutettiin euroiksi. Oleellisin muutos oli hallituksen varajäsenien muuttaminen varsinaisiksi jäseniksi. Vuonna 2003 muutettiin sääntöjen kuudennessa pykälässä olevaa hallituksen päätösvaltaisuutta lain edellyttämällä tavalla siten, että "Hallitus on päätösvaltainen jos puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi neljä hallituksen jäsentä on saapuvilla". Sääntömuutos vahvistettiin 22.10.2003.

Säätiön toiminnan painopistealueet

Hallintoneuvostossa vuonna 2002 käytyjen keskusteluiden perusteella hallitus valmisteli vuonna 2003 säätiön toiminnan linjauksia ja toiminnan painopistealueiksi valittiin säätiön näkyvyyden lisääminen, sarveiskalvosiirteiden/muiden kudosten riittävän saannin tukeminen, näkövammojen ennaltaehkäisy ja tuen kohdistaminen perinteisiin apurahoihin ja myös muihin kohteisiin.

Säätiöstä tiedottaminen

Viime vuosina hallituksen jäsenistä on valittu tiedotusvastaava, jonka vastuulla on säätiöstä tiedottaminen ja säätiön näkyvyyden lisääminen. Merkittävin uudistus on ollut säätiön kotisivujen teettäminen ja ottaminen käyttöön vuonna 2003 osoitteessa www.silmakudossaatio.fi. Sivulla kerrotaan mm. säätiön taustoista, sarveiskalvonsiirron historiasta, elinluovutuskorttien teosta ja apurahoista sekä apurahojen saajista. Sivuilta on myös ladattavissa apuraha-anomuslomakkeet. Sivuja päivitetään

useita kertoja vuodessa. Säätiö on ollut mukana myös Maailman näönhuoltopäivän tilaisuudessa Helsingissä vuonna 2004, jossa hallituksen silloinen puheenjohtaja LT Marita Uusitalo piti esitelmän sarveiskalvon siirrosta ja näytti säätiön tiedotusvideon ”Talleta silmäsi elämään”. Tilaisuudessa häntä haastateltiin mm. radioon. Myös valtakunnalliseen Lion-lehteen ja alueellisten Lions-piirien julkaisemiin lehtiin on toimitettu artikkeleita säätiöstä ja sarveiskalvojen siirrosta ja siirännäisten tarpeesta. Artikkeleissa on korostettu myös elinluovutuskorttien tärkeyttä elinten saatavuuden parantamisessa ja kehoitettu kaikkia Lions-liiton jäseniä perheineen täyttämään elinluovutuskortin.

Näönsojelu

Säätiö halusi kiinnittää huomiota näönsojeluun ja erityisesti ilotulitteiden käsittelyn yhteydessä tapahtuviin silmävammoihin, joita tapahtuu noin 30 kappaletta vuosittain. Niiden torjumiseksi hankittiin 3000 kpl sojalaseja, jotka jaettiin vuodenvaihteessa 2004-2005 Helsingissä silmälääkäreiden ja Lions-klubien kautta. Hyvän palautteen kannustamana sojalasien jakamisprojekti toteutettiin huomattavasti suurempana ja valtakunnallisena vuodenvaihteessa 2005-2006. Valtakunnallisen projektin yhteistyökumppaniksi hallituksen puheenjohtaja Kari Krootila neuvotteli vakuutusyhtiö Ifin, jonka kanssa jaettiin 20 000 kappaletta sojalaseja lähes kahdellakymmenellä paikkakunnalla eri puolella Suomea. Jako tapahtui silmäklinikoiden, Lions-klubien ja vakuutusyhtiö Ifin kautta. Yleisöltä saatiin erittäin myönteistä palautetta projektista. Media huomioi myös tapahtuman myönteisesti ja laajalti, seurannan mu-

kaan tapahtumasta raportoitiin 49 kertaa sanomalehdistössä, radiossa ja TV:ssä. Vuodenvaihteen silmätapaturmat vähenivät kolmanneksella edellisvuoteen verrattuna vuodenvaihteessa 2005-2006.

Säätiön talous

Säätiön omaisuusmassan karttuessa katsottiin tarpeelliseksi tarkistaa rajoja joissa toimitaan ja asiaa valmisteltiin niin, että hallintoneuvoston kevätkokous 1999 hyväksyi ohjeen ”Silmä- ja kudospankkisäätiön sijoitustoiminnan periaatteet”, joita periaatteita noudetaan säätiön sijoitustoiminnassa. Säätiön arvopaperisalkkua on hoitanut hallituksen keskuudesta valittu sijoitusvaliokunta, johon kuuluu hallituksen puheenjohtaja, rahastonhoitaja ja yksi hallituksen jäsen. Apunaan sijoitusvaliokunnalla on ollut konsultoivalla sopimuksella varainhoidon ammattilainen. Säätiön taloudellinen tilanne on kehittynyt edelleen myönteisesti ja näin ollen viimeisten kymmenen vuoden aikana on ollut mahdollisuus osoittaa tieteelliseen tutkimustyöhön apurahoja lähes kaksi kertaa enemmän kuin edellisten neljänkymmenen vuoden aikana yhteensä.

Lahjoitukset

Koska säätiö ei ollut saanut merkittäviä lahjoituksia vuoden 1984 jälkeen ja muiden vastaavien säätiöiden havaittiin hakeutuneen verotuksessa vähennyskelpoisten rahalahjoitusten saajaksi, hallitus jätti anomuksen verohallitukselle lahjoittajien verovähennysoikeudesta vuonna 2005. Anomus hyväksyttiin ja verohallitus nimesi Silmä- ja kudospankkisäätiön päätöksellään 25.4.2005 vuosiksi 2005-2009 sellaiseksi >>>

tuloverolain 57§2 kohdassa tarkoitetuksi säätiöksi, jolle tehdyn vähintään 850 euron ja enintään 25000 euron rahalahjoituksen saa toinen yhteisö vähentää tulostaan verotuksessa. Säätiön internetsivuille, joilla oli maininta, että säätiö ottaa vastaan lahjoituksia, lisättiin myös tieto lahjoitusten antajien verovähennysoikeudesta. Lahjoitusten antajien verovähennysoikeutta pyritään tuomaan esiin myös muilla foorumeilla.

Apurahat

Apuraha-anomusten käsittelyn ja päätöksenteon linjaamiseksi todettiin tarvittavan ohjeistusta ja vuonna 1996 hallintoneuvoston syyskokous vahvisti hallituksen esityksen 21.11.1996 mukaisesti ”jäädäviyssäännöt apuraha-anomusten käsittelyn ja päätöksen yhteydessä”.

Myönnettyjen apurahojen määräksi on 2000-luvulla vakiintunut noin 43-45 000 euroa. Koska vuosittain on jaettavissa rajallinen määrä rahaa, hallituksessa on pohdittu rahamäärän kohdentamista mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi. Hallitus valmistelikin uuden apurahojen jakoperuste-ehdotuksen vuodelle 2002. Uuden apurahojen jakoperusteen mukaan vuosittain jaetaan yksi suurempi kokopäiväiseen tutkimustyöhön mahdollistava vuoden apuraha, joitakin isompia apurahoja post doc vaiheen tutkijoille tutkimusprojekteihin ja muutamia pienempiä apurahoja. Kyseisillä jakoperusteilla todettiin myös julkisuutta saatavan enemmän. Säätiön juhluvuonna 2006 jaetaan normaalien vuosittaisten apurahojen lisäksi ylimääräinen kolmen vuoden täysipäiväisen väitöskirjatyön mahdollistava apuraha. Vuosittain jaettujen apurahojen saajat ja määrät ovat oheisessa taulukossa.

Silmä- ja kudospankkisäätiö Ögon- och vännadsbankstiftelsen Apurahat 1961-1995

1961

Sairaanhoitaja Raija Mäkinen: Matka-apuraha heikkonäköisten opetuslaitoksiin tutustumiseen 4945,-

1967

Erityisopettaja Ritva Kähkönen: Matka-apuraha heikkonäköisten lasten erityisopetukseen tutustumiseen Ruotsissa ja Norjassa 1442,-

1968

Erityisopettaja Ritva Kähkönen: Matka-apuraha heikkonäköisten lasten erityisopetukseen tutustumiseen Hollannissa 1400,-

1969

Erityisopettaja Ritva Kähkönen: Matka-apuraha Pohjoismaiseen erityisopetuskongressiin osallistumista varten 400,-

LKT Ulf Krause: Sarveiskalvon lämpötila ja sen korreloituminen sarveiskalvonsiirtoon 3000,-

LL Ann-Lis Hjelt: Matka-apuraha Wienin Syöpätutkimuslaitokseen tutustumiseen 1400,-

1970

Kaisaniemen kansakoulu: Televisio

1972

HYKS/Silmätautien klinikka: Sarveiskalvon syväjäädetyislaitteisto 8000,-

Kaisaniemen kansakoulu: Levysoitin 300,-

1973

Jyväskylän näkövammaisten koulu: Stipendi 500,-

1974

HYKS/Silmätautien klinikka: Roottoritrepaani 6725,-

LL Ilkka Raivio: Matka-apuraha Yhdysvaltoihin Eye Bank of Maryland ja Johns Hopkins Hospitaliin tutustumiseen 2000,-

1974-1981

LKT Matti Kaivonen ja työryhmä: Silmätautien laserhoidon tutkiminen Kotkan keskussairaалassa: Aune Laaksosen lahjoitus 200 000,-

1975

Jyväskylän näkövammaisten koulu: Matka-apuraha kahdeksalle opettajalle Jugoslaviaan, International Council for Education of the Visually Handicapped 5000,-

1978

LL Johannes Leikola: Matka-apuraha International Agency for Prevention of Blindnessin/ kansainväliseen kokoukseen ja Oxfordin oftalmologiseen kongressiin 1500,-

LL Matti Niiranen: Lasten silmätapaturmien syiden selvitys 1500,-

1979

OYKS/Silmätautien klinikka: Silmäpankin laitteisto ja koulutus 35100,-

1981

LL Kari Kaainen: Lasten heikkonäköisyyden valokuvaus-seulonta 3000,- . Pääsihteeri Arvo Karvonen: Matka-apuraha Kiinaan, Nordic Associations of the Blind 2000,-
Erityisopettaja Pirkko Kärkkäinen: Matka-apuraha 2000,-

1982

Kuulonäkövammaisten lasten koulutuskeskus: Apuvälineitä 20000,-. LL Kari Kaainen: Lasten silmämuutosten seulontatutkimus valokuvaamalla 15000,-. HY/Silmätautien klinikkan kirjasto: Duane`s Clinical Ophthalmology ym. 5363,-. Dos. Lotta Salminen: Matka-apuraha 3000,-
Dos. Lea Hyvärinen ja LL Jyrki Rovamo: Kontrastiherkyyttutkimuksiin tarvittava laitteisto 10000,-

1983

LL Kari Kaainen, optikkomestari Heikki Kaseva ja LL Eeva-Maija Kause: Silmien taittovirheiden ja karsastuksen varhais toteaminen valokuvaustekniikalla 21000,-
LL Hannu Alanko: Sarveiskalvon endoteelisolujen morfologinen analyysi mikrotietokoneella 10000,-
LL Jaakko Teikari: Oftalmologis-epidemiologinen kaksostutkimus 10000,-. LKT Risto Uusitalo ja LL Hannu Uusitalo: Lasten kroonisen uveitiin etiologinen tutkimus 9537,-. HY/Silmätautien klinikkan kirjasto: Kirjahankintoja 5300,-

1984

HLL Anu Kilpi: Kudossiirrot Australiassa ja väitöskirjatyo tulehdussoluista 15000,-. Erityisopettaja Eeva Helo: Matka-apuraha 4523,-. Marja-Leena Mononen: Matka-apuraha 1800,-. Riitta Ohra-aho: Matka-apuraha 300,-

1985

Dos. Leila Laatikainen: Munuaisensiirron vaikutus diabeettiseen retinopatiaan 5000,-. LL Ilkka Lehto: Pigmenttiglaukooma 10000,-. HY/Silmätautien klinikkan kirjasto: Kirjahankintoja 5000,-. LL Jaakko Teikari: Likinäköisyyden periytyminen ja riskitekijät 6000,-. Dos. Risto Uusitalo: Epikeratofakia lapsilla- afakian korjaaminen "elävä piilolasi"-tekniikalla 6000,-
LL Risto Valkonen: Papillaverenvuoto 8000,-

1986

Dos. Leila Laatikainen: Matka-apuraha Sveitsiin First International Congress on Laser technology in Ophthalmology 8000,-. Erityisopettaja Maija-Liisa Kinos: Matka-apuraha Barcelonaan European Conference of Integrated Education of Visually Handicapped Children 3000,-
LKT Pekka Ruusuvaara ja LKT Kirsi Setälä: Sarveiskalvojen säilöntä K-Sol liuoksessa 10000,-. LKT Anja Tuolonen: Silmänpainetautia sairastavien potilaiden hoitoon kohdistuva tutkimus 5000,-. Dos. Risto Uusitalo ja LKT Juha Lehtosalo: Epikeratofakia- elävä piilolasi 10000,-
HY/Silmätautien klinikkan kirjasto: Mikrotietokone, lisävarusteet ja ohjelmisto 30300,-

1987

Dos. Lotta Salminen: Lasiaista käsittelevä artikkeli silmän toksikologian oppikirjaan ja silmälääkkeiden systeeminen imeytyminen ja sivuvaikutukset 6000,-
LKT Pekka Ruusuvaara ja LKT Kirsi Setälä: Sarveiskalvoendoteelimuutosten aiheuttama piilolaseihin sopeutumattomuus 13500,-. LL Jaakko Teikari: Likinäköisyyden riskitekijät 20000,-. HY/Silmätautien klinikkan kirjasto: CD-ROM Medline tietokanta 1983-1987, ohjainkortti ja Hitachi-lukuasema 24490,-

1988

Dos. Heikki Erkkilä: Matka-apuraha Itävaltaan 5015,-
Dos. Leila Laatikainen: Matka-apuraha Belgiaan, XVI Meeting of Club Jules Gonin ja Saksaan, International Symposium on PVR 6000,-
LL Marjatta Lappi: Matka-apuraha Islantiin, XXIX Nordiska Ögonläkarmötet 3000,-
LL Pirkko Lumme: Vasospasmin osuus matalapaineglaukooman synnyssä ja kalsium-estäjien vaikutus sen hoitona 20000,-
Liikkumistaidon opettajat Riitta Ohra-aho ja Kaisa Simpanen: Matka-apuraha Hollantiin 5th International

Congress of Mobility Training 6000,-
LL Paula Summanen: Vitrektomia diabeetisessa silmänsairaudessa 20000,-

1989
LKT Ilkka Immonen: Verkkokalvon arpeutumisen solubiologia 30000,-
LKT Pekka Ruusuvaara: Benigni essentielli blefarospasmi 12000,-
Dr.med. Gysbert van Setten: Kyynelneesten fibrinolytisen järjestelmän ja EGF:n esiintymisen fysiologia, patofysiologia ja terapeuttinen merkitys sarveiskalvohaavan paranemisessa 12000,-
LL Seppo Siik: Mykiön autofluoresenssi 12000,-
Dos. Timo Tervo: Sarveiskalvohaavan parantaminen 30000,-

1990
LKT Tero Kivelä: Hiirten perinnöllisen transgeenisen retinoblastooman antigeeninen rakenne 36000,-
Sokeainopettaja Jouko Koponen: Opintomatka Lontooseen, Amsterdamiin ja Muncheniin 4000,-
LKT Kirsi Setälä ja dos. Pekka Ruusuvaara: Kuoleman jälkeisen ajan vaikutus sarveiskalvosuiriirrännäisiin 28500,-

1991
LKT Paula Summanen: Silmän suonikalvoston pahanlaatuinen pigmenttisolusyöpä 15000,-

1992
LKT Esko Järvinen: Silmäkuopan anatomia silmän poiston jälkeen 35000,-
LL Osmo Kari: Atopic conjunctivitis with special reference to tear fluid analysis and conjunctival cytology 7000,-

1993
Dos. Kaarina Tervo ja LL Terho Latvala: Kanin eksimeerihaavan parantaminen 30000,-
LL Reijo Linnola: Bioactive glass – coated titanium as a material for keratoprosthesis 24000,-
LL Tiina Tuunanen: Eksimeerilaserin terapeuttinen käyttö sarveiskalvokirurgiassa 18000,-

1994
LL Terho Latvala: Sarveiskalvohaavan paraneminen ja angiogeneesi: Eero Järviö-apuraha 35000,-
LL Helena Mikkilä: Silmän borrelioosin kliininen kuva, diagnostiikka ja hoito 20000,-

LL Tiina Tuunanen: Eksimeerilaserin terapeuttinen käyttösarveiskalvokirurgiassa 15000,-
LL Minna Vesaluoma: Kyynelneesteanalytiikka silmän tulehduksellisissa tiloissa 29000,-
LL Kyösti Vihannijoki: Silmänpainetaudin dignostiikka tietokonepohjaisen hahmontunnistuksen avulla 29000,-
Apul.prof. Allan Aho: Luupankin kehittämis- ja tulosanalyysi 25000,-
Lääkäri Pait Teesalu: Sinikeltaperimetria glaukooman diagnostiikassa 21000,-

1995
LL Tapani Ihanamäki: Tyyppi II kollageenin geenivirheiden ilmentymät siirtogeenisten hiirten silmissä 20000 mk
LL Laura Lindberg: Taittovoiman osatekijöiden määräytyminen yhteisnäön häiriötiloissa 10000 mk
LL Tuuli Linna: Sarveiskalvon konfokaalimikroskopian kliininen soveltaminen 20000 mk
LL Helena Mikkilä: Silmän borrelioosin kliininen kuva, diagnostiikka ja hoito 18000 mk
LT Päivi Puska: Unilateraalinen eksfoliaatioyndooma 20000 mk
LL Tiina Tuunanen: Eksimeerilaserin käyttö sarveiskalvokirurgiassa 15000 mk
LT Raimo Uusitalo: Elektroretinografian taajustason diagnostinen käyttö 15000 mk
LL Minna Vesaluoma: Sytokiiniin ja kasvutekijöiden vapautuminen kyynelneesteeseen 21000 mk
LT Eija Vesti: Liikkeen aistimiseen perustuva tietokonejärjestelmä viherkaihin diagnostiikassa ja seurannassa 25500 mk
HY/Silmätautien klinikan kirjasto: Julius Hirschbergin silmätautiopin historiikirjasarjan käännös 15000 mk
1961-1995 APURAHAT YHTEENSÄ .
1.288.040 MK, 216.632 EUROA

Silmä- ja kudospankkisäätiön Ögon- och vävnadsbankstiftelsen myöntämät apurahat 1996-2005

1996
Dos. Heikki Erkkilä 25 000 mk
Astenopia pienikulmaisessa karsastuksessa

LL Timo Hellstedt	10 000 mk	
Rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset aikaisessa diabeettisessä retinopatiassa		
LL Minna Huhtinen	10 000 mk	
Uveiittinen diagnostiikka ja ennuste		
LL Aino Jaakkola	20 000 mk	
Ikään liittyvän silmänpohjarappeuman uudet tutkimus- ja hoitomenetelmät		
LL Laura Lindberg	10 000 mk	
Refraktiivisten komponenttien määräytyminen yhteisnäön häiriötiloissa		
LL Tuuli Linna	10 000 mk	
PRK ja LASIK-leikkausten jälkeisen sarveiskalvohaavan paraneminen ja hermojen regeneraatio		
Dos. Minna Sandberg-Lall	30 000 mk	
Sidekudos normaalissa ja patologisessa silmässä		
LL Mikko Savontaus	10 000 mk	
Kollageenisairauksien (artro-oftalmopatioiden) molekyylibiologia		
Dos. Timo Tervo	72 000 mk	
Harri Palojärven mukaan nimetty apuraha		
Sarveiskalvo taittovirhekirurgiassa		
YHTEENSÄ	197 000 MK, 33 133 EUROA	

1997

Fys.ter.		
Christina Långström	10 000 mk	
Näkövammaisten uuden tanssiterpian kehittäminen		
LL Laura Lindberg	10 000 mk	
Taittovoiman osatekijöiden määräytyminen yhteisnäön häiriötiloissa		
LL Sirpa Sahanne	24 000 mk	
Verkkokalvon hiussuonten verenkierto insuliinipuutosdiabeetikoilla raskauden aikana		
LL Heikki Saaren-Seppälä	10 000 mk	
Kaihileikkauksen vaikutus verkkokalvon tarkan näön alueen verenkiertoon		
LT Eeva-Marja Sankila		
työryhmineen	50 000 mk	
Periytyvän kuurosokeuden geenitutkimus		
Kunt.ohj.		
Airi Surakka	7 500 mk	
Näkövammaisten liikkumataidon kehittäminen		
Lääkäri Pait Teesalu	36 000 mk	

Sinikeltaperimetria glaukooman diagnostiikassa		
LT Minna Vesaluoma	20 000 mk	
Confokaalimikroskoopin käyttö taittovirhekirurgiseen tutkimukseen		
LL Tiina Virtamo	15 000 mk	
Nuoruustyyppin diabeetikkojen verkkokalvosairauden esiintyvyyden ja genetiikka		
LL Minna Virtanen	15 000 mk	
sarveiskalvon siirtojen syyt ja tulokset kahdenkymmenen vuoden aikana Helsingin yliopiston silmätautien klinikan kirjasto	10 500 mk	
Muutoin lakkautettavien tieteellisten aikakauslehtien tilauksen jatkamiseen ja kirjallisuuden hankkimiseen Helsingin yliopiston silmätautien klinikan kirjasto		
kirjalahjoitus	1 000 mk	
YHTEENSÄ	209 000 MK, 35 151 EUROA	

1998

LL Pia Ehrnrooth	15 000 mk	
Silmänpainetta alentavan leikkauksen ongelmat ja hoitotuloksen pysyvyys		
LL Pia Ikonen	15 000 mk	
Verkkokalvon keskiosan verenkierto diabeettisessä silmänsairauksessa		
LL Tuuli Linna	10 000 mk	
Sarveiskalvohaavan paraneminen ja hermojen takaisinkasvu laserleikkausten jälkeen		
LT Liisa Lähteenoja	10 000 mk	
Kasvutekijäreseptorin ilmeneminen silmän kehityksen aikana		
LK Hanna Mäenpää	20 000 mk	
Lääkeaineiden haitalliset vaikutukset silmän verkkokalvon pigmenttisoluvielmässä		
LK Sami Nurmi	10 000 mk	
Soluvielmämalli sarveiskalvon solujen kasvun tutkimiseksi sekä lääkkeiden haittavaikutuksen osoittamiseksi		
LL Leena Pitkänen	35 000 mk	
Silmäsairauksien geenihoito		
LL Tiina Tuunanen	8 000 mk	
Eksimeerilaser sarveiskalvokirurgiassa		
LL Minna Vesaluoma	35 000 mk	

Sarveiskalvovauriot ja niiden paraneminen
taittovirhekirurgian jälkeen
LL Juha Välimäki 10 000 mk
Silmän etukammioon lisättävän puudutteen hyöty
harmaakaihileikkauksessa
Helsingin Yliopisto 10 000 mk
Silmätautien klinikan kirjaston käyttöön tieteellisten
sarjojen hankkimiseen
YHTEENSÄ 177 500 MK, 29 853 EUROA

1999

LL Sebastian Eskelin 15 000 mk
Silmämelanoomapotilaiden hoitoontulon viive
LL Aurora Heickell 20 000 mk
Akuutin silmäpaine muutoksen vaikutus apinan silmän
näköhermon päähän
LKT Markku Leinonen 20 000 mk
Onko lukukyky heikentynyt? Uusi testi lukuvyvyn
toteamiseen ja erotusdiagnoosiikkaan
LL Sirpa Loukovaara 20 000 mk
Verkkokalvon kapillaariverenkierto insuliinipuutos-
diabeetikolla raskauden aikana
LL Teemu Mäkitie 20 000 mk
Magrofagi-infiltraation merkitys silmän suonikalvoston
pahanlaatuisessa melanoomassa
LL Iiris Nousiainen 20 000 mk
GABAergisten epilepsialääkkeiden vaikutukset
näköfunktioihin
LL Ville Paavilainen 20 000 mk
Silmäluomen basalioman kliininen,
immunohistokemiallinen ja DNA-sytometrinen tutkimus
Lounais-Suomessa
LL Tuula Pohjalainen 20 000 mk
Kaihileikkauksen vaikutus silmänpaineeseen glaukooma-
ja normaalisismissä
LL Aila Riisala 15 000 mk
Diskiforminen makuladegeneraatio – ikään liittyvän
silmapohjarappeuman lopputila
Dos. Eija Vesti 40 000 mk
Näkövaurion etenemisen määrittäminen glaukoomassa
YHTEENSÄ 210 000 MK, 35 319 EUROA

2000

Professori Timo Tervo 100 000 mk
Sarveiskalvoo tehtävien taittovirheiden
korjausleikkausten tarkkuus, turvallisuus ja biologia.
Taittovirhekirurgian jälkeiset solubiologiset vauriot,
tulehdusreaktiot, hermo- ja tuntu muutokset.
Kirurgiamuotojen tulokset ja turvallisuus.
LT Tiina Tyni 35 000 mk
LCHAD-puutokseen liittyvän retinopatian patogeneesi.
LT Ulla Näpänkangas 25 000 mk
Glaukoomavaurion kehittyminen - verkkokalvon
gangliosolujen kuolema- ja regeneraatiomekanismien
selvittely
FM Henna Tynnismä 25 000 mk
Sarveiskalvon kartiopullistuman perinnöllinen tausta.
LT Eeva-Maria Sankila 20 000 mk
Usherin syndrooman tyyppi III:n molekyyli genetiikka ja
–biologia.
LL Päivi Ranta 15 000 mk
Tekomykiösilmään Nd:YAG-laserilla suoritettun
jälkikäihien avauksen jälkeen ilmaantuva
verkkokalvoirtauma.
LL Iiris Nousiainen 15 000 mk
Gabaergisten epilepsialääkkeiden vaikutukset
näköfunktioon.
LL Seppo Tuomaala 15 000 mk
Sidekalvomelanooman kuva ja ennuste Suomessa:
väestöpohjainen tutkimus.
Eh Heli Hirn 3 000 mk
Valmistuvien sairaanhoito-opiskelijoiden tieto-, asenne-
ja koulutuskartoitus elinsiirtotoiminnasta.
YHTEENSÄ 253 000 MK, 42 552 EUROA

2001

Dos Minna Vesaluoma 50 000 mk
Silmäherpes ja immunitetin häiriöt
LT Helena Bragge 30 000 mk
Sarveiskalvon kartiorappeuman syntyyn johtavat
molekyylibiologiset tekijät
LL Emma Kujala 25 000 mk
Suonikalvon pahanlaatuisen melanooman hyvin pitkän
ajan ennuste

LL Päivi Toivonen 25 000 mk
 Makrofagien osuus sädehoidetun uveamelanooman paranemisessa ja ennusteessa
 LL Aila Riusala 25 000 mk
 Diskiforminen makuladegeneraatio – ikään liittyvän silmänpohjarappeuman lopputila
 LL Petri Jalli 20 000 mk
 Varhaisen diabeettisen retinopatian tietokoneavusteinen seuranta; sokeritasapainon vaikutus mikroaneurysmien muodostumis- ja katoamisnopeuksiin
 LL Maaret Helintö 20 000 mk
 Leukosyyttien liikenne silmän tulehduksellisissa tiloissa
 LL Hanna Kotikoski 20 000 mk
 Typpioksiduulin ja sykliin GMP:n merkitys silmänpaineen säätelyssä ja uusien lääkkeiden vaikutusmekanismeissa
 LL Jukka Moilanen 20 000 mk
 Taittovirhekirurgian aiheuttamat biologiset muutokset kyynel Nesteessä ja sarveiskalvonrakenteessa
 LL Ilkka Puusaari 20 000 mk
 Paikallisella jodisädeyksellä hoidettujen suonikalvoston melanoomien hoitotulokset
 YHTEENSÄ 255 000 MK, 42 882 EUROA

2002

Tekn. lis. Anne Huhtala 10 000 eur
 Kolmidimensionaalinen in vitro- sarveiskalvomalli
 LT Marko Määttä 4 000 eur
 Voidaanko biokemiallisilla markkereilla ennustaa trabekulektomian tulosta?
 LT Päivi Puska 4 000 eur
 Eksfoliaatiosyndrooma
 LL Ilkka Puusaari 5 000 eur
 Paikallisen jodisädehoidon tulokset ja haittavaikutukset suurten suonikalvoston melanoomien hoidossa
 LL Seppo Tuomaala 5 000 eur
 Sidekalvomelanooman kuva ja ennuste Suomessa 1967-2000: väestöpohjainen tutkimus
 LL Sissi Filenius 3 500 eur
 Sarveiskalvon haavan paraneminen
 LL Maaret Helintö 3 500 eur
 Leukosyyttien liikenne silmän tulehduksellisissa tiloissa

LL Emma Kujala 3 500 eur
 Suonikalvoston pahanlaatuisen melanooman hyvin pitkän ajan ennusteeseen vaikuttavat tekijät
 LL Ilpo Tuominen 3 500 eur
 Sarveiskalvon rakenne ja hermotus primaarista Sjögrenin syndroomaa sairastavilla keratoconjunctivitis sicca potilailla
 YHTEENSÄ 42 000 EUROA

2003

Yhden vuoden väitöskirjatutkimustyö apurahat
 LL Emma Kujala 14 000 eur
 Suonikalvoston pahanlaatuisen melanooman hyvin pitkän ajan ennuste ja siihen vaikuttavat tekijät
 Postdoc tutkijoiden - apurahat
 Dos Juha Holopainen 3 500 eur
 Apolipoproteiini E ja ikään liittyvä silmänpohjarappeuma
 LT Antti Kuoppala 3 500 eur
 Maksaan levinneiden silmän suonikalvon melanoomien kasvainsolujen erot verrattuna laajalti levinneisiin melanoomiin
 LT Marko Määttä 3 500 eur
 Biokemiallisten markkereiden ennusteellinen merkitys trabekulektomian pitkäaikaistuloksissa
 Väitöskirjaa tekevien tutkijoiden apurahat
 LL Eva Forsman 4 000 eur
 Glaukooman ja eksfoliaation alttiusero Suomessa
 LL Sissi Hasenson 3 500 eur
 Sarveiskalvon epiteelisolujen tuottamat proteiinit sekä niiden reseptorit
 LL Ilkka Puusaari 3 500 eur
 Paikallisen jodisädehoidon tulokset ja haittavaikutukset suurten suonikalvoston melanoomien hoidossa
 LL Aila Riusala 4 000 eur
 Diskiforminen makuladegeneraatio – ikään liittyvän silmänpohjarappeuman lopputila
 LL Sanna Seitsonen 5 000 eur
 Verkkokalvon ikärappeumalle altistavat geenit Suomessa
 YHTEENSÄ 44 500 EUROA

Hallituksen puheenjohtaja dosentti Kari Krootila avaamassa apurahojen jakotilaisuutta vuonna 2005.

Apurahoja jakamassa hallituksen jäsenet Kalervo Mäkinen ja Heikki Riste vuonna 2004.

Hallintoneuvoston kokouksessa vuonna 2005 rahastonhoitaja Timo Säiläkivi, tiedotusvastaava Heikki Riste, hall. vpj. Eeva-Marja Sankila ja hall. pj. Kari Krootila.

2004

- Yhden vuoden väitöskirjatutkimustyö - apuraha
 FM Reetta Jalkanen 14 000 eur
 X-kromosomaalisen tappi-sauvadystrofian geenitutkimus
 Postdoc tutkijoiden - apurahat
 LT, FM Kai Kaarniranta 6 000 eur
 Proteasomien merkitys verkkokalvon pigmenttiepiteelisolujen elinkykyyn
 Väitöskirjaa tekevien tutkijoiden apurahat
 LL Ranaa Aljamal 4 000 eur
 Relative contribution of cell proliferation and microvascularity to metastasis in uveal melanoma
 LL Sissi Hasenson 4 000 eur
 Sarveiskalvon haavan paraneminen
 LL Maaret Helintö 4 000 eur
 Leukosyyttien liikenne silmän tulehduksellisissa tiloissa
 LL Ilkka Puusaari 4 000 eur
 Paikallisen jodisädehoidon tulokset ja haittavaikutukset suurten suonikalvoston melanoomien hoidossa
 LL Anna Sariikkola 4 000 eur
 Kaihileikkauksesta saatava hyöty ja sen lisääminen sekä leikkauksen jälkeisen näön laatuun vaikuttavat tekijät
 Fil.yo Hanna Västinsalo 4 000 eur
 Perinnöllisen kuulo-näkövammaisuuden, Usherin syndrooman molekyylibiologinen ja kliininen tutkimus

YHTEENSÄ 44 000 EUROA

2005

- Yhden vuoden väitöskirjatutkimustyö –
 apuraha (toisen vuoden apuraha)
 FM Reetta Jalkanen 14 750 eur
 X-kromosomaalisen tappi-sauvadystrofian ja Ahvenanmaan silmänsairauden geenitutkimus
 Postdoc tutkijoiden - apurahat
 LT, FM Kai Kaarniranta 5 000 eur
 Lämpöshokkiproteiinien ja proteasomien merkitys verkkokalvon pigmenttiepiteelisolujen proteiinikertymissä
 Dos., LKT Juha Holopainen 5 000 eur
 X-kromosomissa periytyvä verkkokalvon halkiosairaus.
 Retinoskiisin rooli verkkokalvon solujen adheesiassa
 TkT Anne Huhtala 5 000 eur
 Kolmidimensionaalinen sarveiskalvomalli

Väitöskirjaa tekevien tutkijoiden apurahat
 LL Ranaa Aljamal 3 000 eur
 Relative contribution of cell proliferation and
 microvascularity to metastasis in uveal melanoma
 Fil. yo Erika Oksala 3 000 eur
 Biohajoavien materiaalien kudossopivuuden ja
 glaukoomakirurgian haavan paranemisen malli silmissä
 LL Sanna Seitsonen 3 000 eur
 Verkkokalvon ikärappeumalle altistavat geenit
 Suomessa
 LL Niko Setälä 3 000 eur
 Kyynelnesteen PTLP (phospholipid transfer protein) ja
 sen yhteys kuivasilmäoireyhtymän patogeneesiin
 Fil.yo Hanna Västinsalo 3 000 eur
 Perinnöllisen kuulo-näkövammaisuuden, Usherin
 syndrooman molekyylibiologinen ja kliininen tutkimus

Tiedotusvideon julkistamistilaisuudessa vuonna 2000 hall. pj. LKT Petri Tommila, prof. Timo Tervo, prof. Tero Kivelä ja dos. Anni Karma.

YHTEENSÄ 44 750 EUROA

1996-2005.APURAHAT YHTEENSÄ .394.140 EUROA .

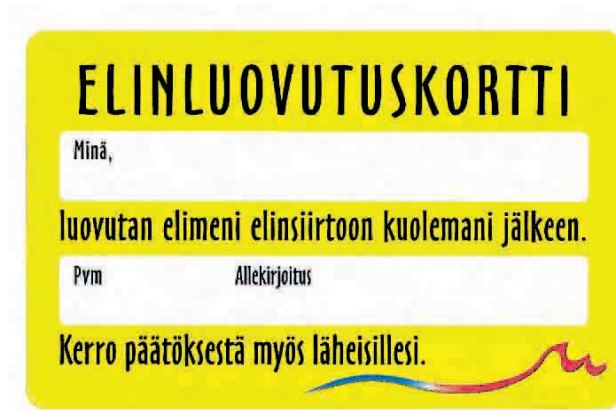
Apurahojen jakotilaisuuden kahvitilaisuus silmäklinikalla vuonna 2004. Keskellä pöydän takana hallintoneuvoston puheenjohtaja Kaj Sjöblom.

Yksi luovuttaja palauttaa näön kahdelle!

Suomessa jokainen voi testamentata sarveiskalvonsa ja muitakin kudoksiaan käytettäväksi lähimmäisten hyväksi kuoleman jälkeen täyttämällä elinsiirtotestamentin.

Suomen lain mukaan myös omaiset voivat antaa luvan sarveiskalvon ja elinten irrotukseen, jos ei ole tiedossa, että vainaja olisi sitä elinaikanaan vastustanut.

Sarveiskalvoa ei voi luovuttaa, jos on sairastanut kudosten välityksellä tarttuvaa tautia, syöpäsairautta tai jos sarveiskalvo on sairas. Tarkempaa tietoa saat lähimmästä silmäpankista.

Luovuta elimesi ja kudoksesi toisen ihmisen sairauden hoitoon ja elämän pelastamiseen kuolemasi jälkeen.

Silmä- ja kudospankkisäätiö
Ögon- och vävnadsbankstiftelsen

Säätiö ottaa vastaan lahjoituksia
Sampo 800013-71167215 / Nordea 127150-657428

www.silmakudossaatio.fi